БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят үнэн

КПСС-эй Бурядай обкомой, Улан-Удын горкомой, Бурядай АССР-эй Верховно Советэй орган

№ 39 (8871)
ФЕВРАЛИИН 15
ВОСКРЕСЕНИ
1959 он

Сэн 20 мүнгэн.

1959 оной мартын 1—РСФСР-эй, Бурядай АССР-эй Верховно Советүүдые, нютагай Советүүдые һунгаха үдэр!

НҮХЭДҮҮД! Коммунизм байгуулха агууехэ хэрэгэй аша туһада бүри һайнаар ажаллая!

Ажалшадай эдэбхи хэшээлые шадамараар толгойлхо

Манай орон дотор үргэн дэлгэрсэтэйгээр коммунизм байгуулха аһари ехэ программые КПСС-эй түүхэтэ XXI съезд хараалһан байна. Түрэл Коммунистическэ партиингаа табиһан агууехэ уг зорилгоор урмашаһан совет арад оронойнгоо арадай ажахые хүгжөөхэ долоон жэлэй түсэбые шэнэ зоригжолтойгоор бэелүүлжэ эхилбэ. Иимэ оршон байдалда ажалша ниитын эдэбхи үүсхэл булаг мэтээр бурьялан гаража, хаа хаанагүй шэнэ, коммунистическэ хүдэлөөн долгитон дэлгэрнэ.

Мүнөө үедэ республикымнай ажалшад партиин XXI съездын материалнуудые шудалхатаяа хамта, шэн зоригто ажалай эрхим үльгэр жэшээ харуулжа байна. Ажалдаа коммунистическэ ёһоор хандажа, эрдэм мэргэжэлээ саг үргэлжэ дээшэлүүлжэ, долоон жэлэй түсэбые зургаан жэл соо дүүргэхэ, илангаяа энэ жэлдэ экономико болон соёл культураяа дэбжээхэ талаар эрид хубилалта туйлаха гэһэн һайшаалтай уялгануудые промышленна предприятиин коллективүүд, хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд болон интеллигентнэр абажа байна. Энээн тухай город, аймагуудаар болоһон ажалшадай суглаан болон митингнүүд гэршэлнэ. Жэшээлэн хэлэхэдэ, Ленинэй орденто паровозо-вагонно заводойхид жэлэйнгээ түсэбые декабриин 25-да, Улан-Удын сэмбэ нэхэгшэд—декабриин 15-да дүүргээд, хэдэн мянгаад түхэригэй продукци түсэбһөө гадуур Эхэ орондоо бэлэглэхэ гэжэ шиидэнхэй. Мүн республикымнай хүдөө нютагуудай ажалшад социалистическэ мүрысөө үргэнөөр эмхидхэжэ, эдеэ хоолой зүйлнүүдые, түбхын түрүүндэ мяха, һү, ноохо элбэг дэлбэгээр абадаг болохын түлөө шармайн оролдожо байнхай. Мүнөө жэлдэ нёдондонойхиһоо хоёр дахин ехэ мяха абаха гэжэ шиидэһэн Кабанскын аймагайхидай, Кударын, Түнхэнэй болон бусад аймагай зарим колхозуудай үнэтэ үүсхэл бүримүһэн һайшаамаар.

Хэнэйшье мэдэһээр, коммунизмын илалта гансата туйлагдаха бэшэ, харин хүн бүхэнэй үдэр бүриин шударга ажалай ашаар, тэдэнэй ушар ёһо мэдэжэ ажаһуудаг, тэмсэдэг болоһоной ашаар туйлагдаха юм. Тиимэһээ энээл энэ түүхэтэ удхашанартай үедэ партийна, профсоюзай, комсомолой болон бусад ниитын организацинуудай үүргэ жэшээлэшэгүй ехээр дээшэлээ. Тэдэнэр КПСС-эй XXI съездын материалнуудые хүн бүхэндэ гүнзэгыгөөр, тодо һонороор саг үргэлжэ ойлгуулха, ажалшадай дунда эмхидхэлэй хүдэлмэри юрэнхыгөөр, далин дээгүүр бэшэ, харин тодорхойгоор, зоригжуулхы шэглэлтэйгээр үдэр бүри ябуулха зэргэтэй.

«СССР-эй арадай ажахые 1959—1965 онуудта хүгжөөхэ даабарита тоонууд тухай» нүхэр Н. С. Хрущевой элидхэл тушаа Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин XXI съездын баталан абаһан резолюци дотор иигэжэ хэлэгдэнэ: **«Долоон жэлэй түсэбые амжалтатайгаар бэелүүлхын тулада партиин идейно-политическэ болон эмхидхэлэй хүдэлмэриин хэмжээе саашадань дээшэлүүлхэ, совет арадай зохёон байгуулхы хүсые эдэбхитэйгээр элсүүлэн бадаруулха шухала байна. Түсэбэй даалгабаринуудые бүхы ажалшадта һайнаар ойлгуулжа үгэхэ, тэдэниие дүүргүүлхын түлөө коллектив бүхэниие эмхидхэн хүтэлхэ, дутагдалнуудые эрид шууд усадхаха, ажал хүдэлмэридэ дайралдаһан бэрхэшээлнүүдые дабан гараха шухала».**

Коммунистическэ партиин XXI съездын шиидхэбэринүүдээр зоригжоһон ажалшадай хүсэтэ эдэбхи хэшээлые бадаруулха, толгойлхо гээшэ партийна организацинуудай нэрэ хүндын хэрэг болоно. Энэ шухала хүдэлмэри ябуулхадаа, партийна организацинууд арад зоной үнэтэ үүсхэлые саг соонь дэмжэжэ, олоной дунда тэрэ дары дэлгэрүүлхэ, ажалай бүтээсые хэлбэришэгүйгөөр дээшэлүүлхын түлөө социалистическэ мүрысөө дайшалхы ёһоор эмхидхэхэ уялгатай. Гадна манай нютаг бүхэндэ бии байһан үйлэдбэриин хэрэглэгдээгүй доторой арга боломжонуудые элирүүлээд, дүүрэнээр ашаглаха, шэнэ техникэ болон ажалай түрүү арга дуршэл, эрдэм ухаанай туйлалтануудые гүйсэд һайнаар хэрэглэхэ ябадал мүн лэ партийна организацинуудай гол анхаралда байха ёһотой.

Манай арад, тэрэ тоодо Бурят ороной ажалшад долоон жэлэй түрүүшын жэлдэ орьёлмо эдэбхи үүсхэлтэйгээр ороод, коммунизм байгуулха бата найдамтай замаар урагшаа дабшажа ябана. Энэ арюун дардам замдань тэдээндэ туһалха, политическэ болон ажалайнь эдэбхи хэшээлые бадаруулан дэлгэрүүлхэ гээшэ партийна организацинуудай харюусалгатайшье, хүндэтэйшье уялга мүн.

Павел Кузьмич Тютрин Заиграйн аймагай Онохойн модоной комбинадта электрохюрөөнүүдэй мотористаар хүдэлжэ байха зуураа, халаан бүриингөө даабарие 170—200 процент дүүргэнэ.
Зураг дээрэ: П. К. Тютрин.
Н. Сафроновой фото.

Үбэлэй хурьгад олоор абтана

Эдэ үдэрнүүдтэ Хориин совхозой олохон отаранууд дээгүүр эртын хурьгад абтажа, бүрин бүтэнөөр түлжүүлэгдэнэ. Ахалагша хонишон нүхэр Б. Жамбаловай отарада мүнөө 300 гаран хурьган абтаад, эхэтэйнь суг байлгагдажа түлжүүлэгдэнэ.

Мүнөө жэлэй үбэлжэлгэ үбһэ тэжээлээр дутамаг, зарим тэды бэрхэтэйшэг эрхэ байдалда үнгэргэгдэжэ байна. Гэбэшье хонишод бүхы арга боломжонуудаа гүйсэд дүүрэнээр хэрэглэн, харууһалжа байһан хони, хурьгадаа гарза хоролтогүй ондо оруулхын түлөө оролдоно. Үбһэ тэжээлые зүбөөр гаргашалжа, модоной мүшэр, нарһанай шэлбэһэ, бутуула болдогой хагда холижо хонидтоо ехээр эдюулдэг юм.

Эжэтэ нютагта байрладаг эхэ хонидой отара дээрэ мүнөө хамтадаа 240 хурьган абтаад, түлжүүлэгдэжэ байнхай. Эндэ хонишод нүхэд М. Чебунин, Д. Цыренова гэгшэд ажаллана. Мүн эндэ туһалалсахаяа ерэһэн залуу басагад — Бурядай хүдөө ажахын техникумэй студентнүүд Галина Максимова, Людмила Головченко, Хүрьбын леспромхозой комсомолшууд Любовь Манид, Галина Воронова гэгшэд хурьга харууһалхадаа һайнаар ажаллана.

Д. Дармаева.

Хүндэтэ нэрэ зэргын түлөө тэмсэнэ

Байкало-Кударын Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз һү һаалгаар аймаг соогоо түрүүлжэ ябана. Үнгэрэгшэ жэл энэ колхозой һаалишад үнеэн бүриһөө 1715 литр һү һааһан байна. Энэнь эдлүүриин газарай 100 гектар бүридэ 165 центнер хүртэһэн болоно.

Хоёрдохи комплексно бригадын (бригадирынь нүхэр Муравьев) һаалиин комсомол-залуушуулай фермынхид колхоз соогоо шалгарна. Эдэнэр правлениин, партийна эхин организациин дамжуулгын Улаан туг абанхай.

Энэ фермын һаалишан бүхэн харюусалгатай ажалдаа тон нарин нягтаар, үнэн сэхээр хандадаг. Хэрбээ нэгэнэйнгээ гансаардаад, ядалдаад байгаа хада бэшэ нүхэдынь заабол туһалдаг.

— Нэгэмнай — бултанай, бултадаа нэгэнэйнгээ түлөө харюусаха гэлсэнхэйбди. Һаалишан бүхэмнай иигэжэл ажаллахадаа ехэ үрэ дүн туйлажа байна,—гэжэ тоо бүридхэгшэ, коммунист Аверьян Афанасьевич Орлов хөөрэнэ.

Үсэд шангаар оролдоһоной ашаар, энэ фермынхид нёдондо хамта дээрээ 300 мянгаад литр гэхэ гү,али үнеэн бүриһөө 1754 литр һү һааһан байна.

Түүхэтэ XXI съездын шиидхэбэреэр урмашаһан һаалишад коммунистическэ ажалай фермын нэрэ зэргэ абаха гэжэ шиидээд, үсэд шангаар тэмсэжэ эхилбэ. Тиигэжэ үнеэдээ уяада байлгажа, тус бүриһөөнь хахад пүүд һү һааха шиидхэбэри абаад, эдэ үдэрнүүдтэ 10—12 литртэ хүргэнэ.

Үнеэдынь олоор тугаллажа байнхай. Зоотехническэ заабариин ёһоор тугаллаһан үнеэдээ харууһална, эдеэлүүлнэ. Иигэжэ тугаллаһанһаань хойшо 20—25 хоногой туршада үдэртөө гурба, саашадань хоёр дахин һаадаг юм.

— Бидэнэр бүри ехээр һү һааха аргатай байгаабди. Зүгөөр колхоздомнай шэмэтэ силос багаар бэлдэгдэһэн байна,—гэжэ һаалишад хэлсэнэ.

Мүнөө үнеэдэй толгой бүридэ үдэрэй 12 килограмм силос, 3,2 килограмм үбһэн, 0,5 килограмм концентрат, 3 килограмм буйлуулагдаһан һолоомон үгтэнэ.

Фермын һаалишад мэргэжэл шадабаряа дээшэлүүлхын зорилгоор зооветеринарна һургуулида ябана. Тэндэхи агитатор, долоон жэлэй һургуулиин багша нүхэр Жилина элдэб һонирхолтой, шухала асуудалнуудаар хөөрэлдөө, лекци хэдэг. Недели бүри «Дайшалхы хуудаһан» гаргагдадаг байна.

Мүн янза бүриин наадан, шатар, даам, хүгжэмэй инструментнүүд бии. Эндэ хүн бүхэн өөрынгөө дуратай юумэ хэхэ, бэлигээ хүгжөөхэ аргатай.

Залуугай барагдашагүй охитой, ажалша шударгы эдэ һаалишад энэ жэл үнеэн бүриһөө 2100 литр һү һаахаар шиидэбэ. Эрхим һаалишан нүхэр Орлова 2200-да хүргэхэ уялга абаба.

Е. Ненашев.

Залуу хонишоной отарада

Үшөөтэ нютагай Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ колхоздо комсомол хүбүүн Галсан Содбоев эхэ хонидой отарада хонишоноор хоёрдохи жэлээ ажаллажа байна. Хонишоноор хүдэлжэ эхилһэн түрүүшынгээ жэлдэ залуу хүбүүн ажалай дүй дуршэлгүйдэжэ, тиимэшье һайн амжалта туйлажа шадаагүй байгаа.

Байгша ондо Галсан хүбүүн партиингаа XXI съездын хүндэлэлдэ малшадай дунда дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ оролсон, отарынгаа зуун эхэ хонин бүриһөө 105 хурьга абаха, хонин бүриһөө дунда зэргээр 3 килограмм ноохо хайшалха уялга абаһан байха юм.

Тэрэнэй отарынхид малай үбэлжэлгэдэ хаһа сагтань, һайнаар бэлдэжэ, хонидойнгоо хашаа хорёое зохидоор заһажа дулаалһан, үбһэ тэжээлээ хүсэд зөөжэ, бэлдэжэ абаһанай, малаа һайнаар харууһалһанай ашаар мүнөө хонидоо тобир тарганаар ондо оруулжа, түлыень һайнаар, гарза хоролтогүйгөөр абажа байнхай. Эндэ декабрь һараһаа хойшо хамта 248 хурьган абтаад, бүрин түлжүүлэгдэнэ. Тиихэдэ бүхы эхэ хонидынь февралиин эсэс болотор хурьгалжа дүүрэхэ.

Отарын хурьгашад С. Мункуева, Ц. Х. Содбоева гэгшэд тус тустаа 100—100 хурьга абаад, кошарно-базова аргаар түлжүүлнэ.

К. Доржиев.

Зэдэ

Сабшалангай ургаса дээшэлүүлхын түлөө

Республикымнай холын аймагуудай нэгэн—Ахада сабшалан дээрэ наг шэбхэ гаргаха хүдэлмэри түлэг дундаа хэгдэжэ байна.

Эндэхи «Улаан малшан» колхоз жэл бүри сабшалангаа үргэдхэдэг, ургасыень дээшэлүүлжэ байдаг юм. Тус колхозойхид үнгэрһэн жэл бүхы сабшалангайнгаа гектар бүриһөө дунда зэргээр 10—12 центнер һайн шанартай үбһэ ногоо хуряагаа һэн. Тиихэдэ Хара-Хужар, Урда Тала гэжэ газартаа зелёнко таряад, элбэг ургаса хуряаһан юм.

«Улаан малшан» колхозойхид шэнэ долоон жэл соо адуу малайнгаа нилээд олошорхо байһыень хараадаа абан, ойрын жэлнүүдтэ тэжээл ехээр абаха гэжэ шиидэбэ. Тиигэжэ энэ жэлдэ сабшалангаа һайса утэгжүүлээд, уһалаад, гектар бүриһөө дунда зэргээр 12—14 центнер ногоо хуряаха гэһэн зорилго урдаа табиба. Энэ тэмсэлдэ колхозой һаалишад, малшад, хонишод бултадаа эдэбхитэйгээр оролсоод, Хара Хужарай зеленкын газар дээрэ наг шэбхэ элбэгээр гаргажа байна. Мүн Доодо, Дээдэ Жаханаагай сабшалан дээрэ хэдэн арбаад машина шэбхэ гаргагдаа. Эндэ малшан Хорлуу Гармаев гансаараа 70 гаран шарга шэбхэ гаргаа юм.

Тус колхозойхидой жэшээгээр аймагай бусадшье колхозууд эртээнһээ сабшалангаа утэгжүүлжэ эхилбэ.

Д. Дугаров.

Малшадай үгэ найдамтай

— Би хамта дээрээ хорёод жэл мал ажалда хүдэлнэб. Теэд 4—5 жэлэй саана нютагай үүлтэрэй малһаа жэлдээ мянга гаран литр һү һааха гээшэ хүнэй этигэмээр бэшэ байгаал. Үнеэн бүриһөө 500—600 литр һү һааһан хүн аймаг соо түрүүлжэ гарадаг бэлэй. Би үнгэрһэн 1958 ондо даалгагдаһан 12 үнеэдэйнгээ тус бүриһөө 1884 литр һү һаажа, абаһан уялгаяа үлүүлэн дүүргээд, аймагай һаалишадай мүрысөөндэ түрүүлжэ гарааб,—гэжэ һаалишан Дулма Цыбикова дарууханаар хөөрэнэ. Зоотехнигэй заабарие наринаар сахижа, түрүүшүүлэй дуршэлые хэрэглэжэ, анхарал оролдолгоёо ажалдаа сүм хандуулаа һаа, үшөөшье һайн амжалта туйлахаар. 1959 ондо үнеэн бүриһөө 2000 литр һү һааха уялга абанхайб, энэ үлүүлэн дүүргэгдэхээр һанагдана,—гээд һаалишан этигэнги үгөөр нэмээбэ.

Энэмнай Закаменай аймагай «Коммунизмын зам» колхозой түрүү һаалишан гээшэ. Гурбан жэлэй саада тээ Лубсанима Балдановтан һаалиин мал гэр бүлөөрөө тушаажа абаһан байгаа. Түрүүшээр ажалай шэнэ, түрүү арга мэдэхэгүй, малай харууһа зүбөөр эмхидхэжэ шадахагүй дээрэһээ ехэ һү һаадаггүй байба. Аймагай болон республикын түрүү малшадай ажалай дүй дуршэлые ажалдаа хэрэглэжэ, тус гүүртынхид һүүлэй хоёр жэлдэ һайн амжалтануудые туйлаа. Һаалишан Д. Цыбикова тугалнуудые эхэһээнь амяарлан тэнжээхэ, үнеэдые зүбөөр харууһалха, эдеэлүүлхэ, һааха, саг болзортонь шэргээхэ, ороондо оруулха ехэ дүй дуршэлтэй болонхой.

Зунай һарануудта мал бэлшээхэ хэрэгтэ тон ехэ оролдолго гаргадаг юм. Бэлшээриень хубаарилан, шэмэтэй ногоондо үдэр бүри адуулагдаһан үнеэд һү ехээр үгэдэг, хүсэ тамираа нэмэдэг байгаа. Намар сабшалангай һуурида, һолоомын узуурта бэлшээдэг, саг соонь уһалдаг юм. Тиигэжэ хүсэ һайнтай малынь үбэлжэлгын эхиндэ уяада абтажа һаалгана. Малай һү үгэлгые доошолуулхагүйн тула бэлдэжэ абаһан силосээ декабрь һарын түрүүшын хахадһаа эдюулжэ, бүлеэн уһаар уһалжа эхилдэг.

Тус гүүртын мал мүнөө жэлэй үбэлжэлгые һайнаар үнгэргэжэ байна. Үбһэ тэжээл үлүү гаргашалагданагүй. Һү гарасын хэмжээгээр үнеэдтэ силос үгтэнэ. Үдэрэй хоёр дахин бүлеэн уһаар уһалагдана. Тиимэһээ һү гарасань намарайхиһаа дутуугүй.

— Мүнөө олон үнеэднай тугаллахань. Һаамхай үнеэд сүүдхэдээ 6—7 литр һү үгэнэ,—гэжэ һаалишан Д. Цыбикова хөөрэнэ. Мүнөө үбэлэй үедэ һайнаар харууһалһан үнеэд хабар турахагүй, ногоон дээрэ гарамсаараа һү үгэлгэеэ үшөө нэмээдэг юм. Хүхэ ногоон хүсэтэй бшуу, яабашье һүн нэмэдэг,—гэжэ тэрэ үргэлжэлнэ.

Тус гүүртын байрада ороходо һаруул, сэбэр, бодото ажалша зоной хүдэлдэг байһаниинь харатдана. Эндэ һаалишад Д. Бадлуева, Дулма, Цыремжит Батуеватан, П. Раднаева, М. Цыдыпова, Г. Утаева гэгшэд ахалагша һаалишан Д. Цыбиковатай суг хамта хүдэлжэ, ажалдаа абьяастай болоһон зон. Бултадаа энэ жэл үнеэн бүриһөө 2000 литр һү һааха гэһэн уялгаяа дүүргэхын тула эрмэлзэнэ.

Мүнөө манай партиин ээлжээтэ бэшэ XXI съездын хараалһан түүхэтэ зорилгые бэелүүлэлсэхэ байһандаа тэдэнэр урматай.

Д. Аюшеев.

Закаменай аймагай «Победа» колхозой һаалишад үнгэрэгшэ жэлдэ һү һаалгаяа нилээд дээшэлүүлээ. Тиигэжэ колхозынь гүрэндэ һү худалдаха түсэбөө 178 процент дүүргээ. **Зураг дээрэ:** үнеэн бүриһөө 1820 литр хүрэтэр һү һааһан колхозой түрүү һаалишад (баруун гарһаа) Чимит **Гомбоева,** Валентина **Николаева,** Ханда **Абидуева.**
Ф. Сорокиной фото.

Рязаниин областьдо Ленинэй орден барюулагдаба

РЯЗАНЬ, февралиин 13. (ТАСС). …ндэрэй оршон байдалда Рязаниин областиин ажалшадта Ленинэй орден мүнөөдэр барюулагдаа. 1958 ондо мал ажалай продукт …гаар ехэ амжалта туйлаһанай, хүдөө ажахын продукт бэлэдхэхэ …далдаха түсэбөө амжалтатайгаар дүүргэһэнэй түлөө область шагнагдаһан байгаа.

Правительствын дээдэ хайрые областьдо барюулгада зорюулагдаһан, КПСС-эй обкомой, ажалшадай депутадуудай областной Советэй баяр… заседани болоо. Хүдөө ажахын түрүүшүүл, промышленна предприятинуудай түлөөлэгшэд, партийна, советскэ хүдэлмэрилэгшэд заседанида хабаадаа.

Рязаниинхидтай мүрысэдэг Тульска, Черновицка областьнуудай делегацинууд, мүн Москвагай, Горькиин, Ярославска, Костромагай, Ивановска, Владимирска областьнуудай, Мордовско АССР-эй делегацинууд эндэ ерээ.

КПСС-эй ЦК-гэй Нэгэдэхи секретарь, СССР-эй Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшэ нүхэр Н. С. Хрущевой, областиин солото хүнүүдэй, айлшадай суглаанай президиумдэ ерэжэ һуухадань, суглаарагшад нэрьемэ удаан замхашагүй альга ташалгаар угтаба.

СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй даалгабаряар Н. С. Хрущев областиин түлөөлэгшэдтэ Ленинэй орден барюулба. Зал соо үни удаан замхашагүй оваци болоно. КПСС-эй обкомой нэгэдэхи секретарь А. Н. Ларионов, облгүйсэдкомой түрүүлэгшэ И. В. Бобков дээдэ хайра хүлеэн абаа.

Дээдэ хайрада хүртэһэнтэйнь дашарамдуулан, Рязаниин областиин бүхы ажалшадые КПСС-эй ЦК-гэй, СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй, СССР-эй Министрнүүдэй Советэй зүгһөө, тэдэнэй даалгабаряар нүхэр Н. С. Хрущев үнэн зүрхэнһөө амаршалаад, Эхэ оронойнгоо аша туһада ажаллажа, шэнэ амжалта туйлахыень, долоон жэлэй түсэбэй агууехэ программые болзорһоонь урид дүүргэхыень тэдэндэ хүсөө.

КПСС-эй обкомой нэгэдэхи секретарь А. Н. Ларионов харюугай үгэ хэлэһэн байна.

Удаань областиин түрүү хүнүүд удаа дараалан трибунада гараба. Тэдэнэр областиин туйлаһан амжалтануудта үндэр сэгнэлтын үгтэһэндэ, дээдэ хайрада хүртэһэндөө гүнзэгыгөөр баярлан, эсэгэ ёһоной анхарал оролдолгын түлөө партида, тэрэнэй Центральна Комитедтэ, Советскэ правительствода баясхалан хүргөөд, областиингоо абаһан ехэ уялгые нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхын, мяха абаха, һү һааха талаар долоон жэлэй түсэбэй даалгабарие болзорһоонь урид дүүргэхын, 1959 ондо 150 мянган тонноһоо бага бэшэ мяха Эхэ орондоо үгэхын тула хүсэ шадалаа гамнангүй ажаллахабди гэжэ найдуулба.

Түгэсхэлдэнь нүхэр Н. С. Хрущев суглаарагшадта халуунаар угтагдан үгэ хэлээ. Н. С. Хрущевой үгэ хэлэжэ байхада нэгэнтэ бэшэ альга ташалган болоһон байна.

КПСС-эй ЦК-да, СССР-эй Верховно Советэй Президиумдэ, СССР-эй Министрнүүдэй Советтэ эльгээхэ амаршалгын бэшэг заседанида хабаадагшад ехэ дэбжэлтэтэйгээр баталан абаа.

***

Үдын хойно городой «Спартак» гэжэ шэнэ стадион дээрэ Рязаниин ажалшадай ехэ митинг болоо. Эндэ КПСС-эй обкомой нэгэдэхи секретарь А. Н. Ларионов, станок бүтээлгын заводой мастер И. Д. Сафонов, радиотехническэ институдай директор И. С. Ковалев, Ижевскэ районой «Дело Октября» колхозой һаалишан, Социалистическэ Ажалай Герой А. Ф. Ивкина үгэ хэлээ. Дээдэ хайрын түлөө парти, правительствода тэдэнэр баясхалан хүргөөд, долоон жэлэй түсэбэй даалгабарие болзорһоонь урид дүүргэхын тула бүри эршэтэйгээр ажаллахабди гэжэ найдуулаа. Митинг дээрэ нүхэр Н. С. Хрущев үгэ хэлэһэн байна.

Коммунистнууд болон партийнабэшэ хүнүүдэй нэгэдэлэй кандидадуудта нэгэн хүн шэнгеэр бултадаа дуугаа үгэе!

Арадай кандидадууд

Е. Л. Магунов, КПСС-эй Бурядай обкомой секретарь

Г. Ц. Цыдынжапов, СССР-эй арадай артист.

К. В. Гурьянов, Ажалшадай депутадуудай Улан-Удын городской Совéдэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ.

В. С. Бутко, Улан-Удын Ленинэй орденто паровозо-вагонно заводой начальник.

К. М. Матвеев, Бурядай АССР-эй прокурор.

И. А. Игнатьев, Бурядай АССР-эй хүдөө ажахын министр.

Ажалаараа алдаршаһан түрүүлэгшэ

Түнхэнэй аймагай Тооро нютагта ерээд, тээ хойхонуур байһан түхэрсэн тужые зубшажа, Эрхүү мүрэнние гаталан гарахалаар Сталинай нэрэмжэтэ колхозой түб тосхон болодог.

Энэ колхоз 5—6 жэлэй саада тээ ажахынгаа хүгжэлтөөр аймаг соохи гээгдэнги колхозуудай нэгэн байһан юм.

КПСС-эй Центральна Комитедэй 1953 оной сентябриин түүхэтэ Пленумһээ эхилээд, хойшо хойшодоо болоһон Пленумүүдэй, партиин XX съездын шиидхэбэринүүд колхознигуудые шэнэ амжалтануудта зоригжуулжа, ажал хүдэлмэридөө эрхим үрэ дүн туйлаха дайшалхы хараа түсэбүүд боложо үгэһэн байна.

Хүдөө ажахыгаа эрид шууд хүгжөөхын тула парти, правительствын хараалһан хэмжээ-ябуулгануудай түлэг бэелүүлэгдэжэ байхада, 1955 ондо Цанжа Дашеевич Бильгаев эндэхи колхозой түрүүлэгшын тушаалда һунгагдаһан юм.

Нүхэр Бильгаев 1930—1932 онуудай үеэр Улан-Удын финансово-экономическа техникумдэ һураад, 1934—1937 онуудта Свердловск хотодохи советскэ байгуулалтын институт дүүргээд, 1940 он болотор Совéдэй, комсомолой хүтэлбэрилхы хүдэлмэридэ ябаһан байха. 1940 онһоо 1946 он хүрэтэр Советскэ Армиин зэргэдэ алба хэһэнэй удаа КПСС-эй Түнхэнэй айкомой пропаганда, агитациин таһагые даагшаар, 1951 онһоо 1954 он болотор партиин Хэжэнгын айкомой нэгэдэхи секретаряар, 1954—1955 онуудта Түнхэнэй аймагай Совéдэй гүйсэдкомой түрүүлэгшын орлогшоор, һүүлээрнь түрүүлэгшээр хүдэлһэн байгаа.

Цанжа Дашеевич олон янзын ажал даагаад ябахадаа, шадамар бэрхэ хүтэлбэрилэгшэ байһанаа харуулһан, хүн зондо хүндэтэй, магтаалтай болоһон юм.

Цанжа Дашеевичын түрүүлэгшээр хүдэлжэ эхилһэнһээ хойшо Сталинай нэрэмжэтэ хүдөө ажахын артель аймагай түрүү колхозуудай зэргэдэ гараа. Нүхэр Бильгаевай үүсхэл оролдолгоор хүдэлмэриин дүй дүршэл ехэтэй, мал ажалай онол аргые һайн мэдэхэ колхозно үйлэдбэриин түрүүшүүл малай фермэнүүдтэ эльгээгдэһэн байна. Энээнэй хажуугаар эбэртэ малай хэдэн типовой байранууд баригдажа, тэн-

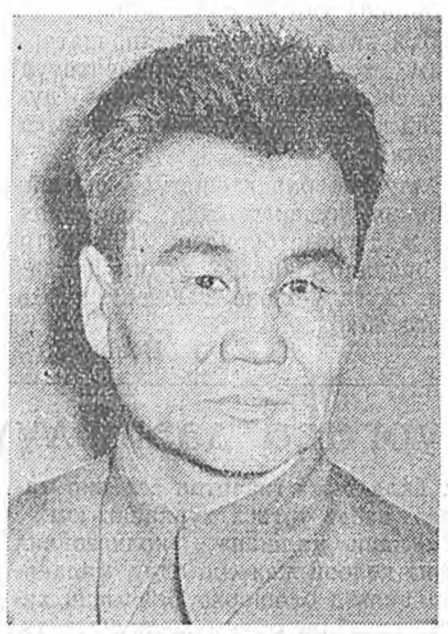

дэхи ажал хүдэлмэринь оньһожоруулагдаа. Жэшээнь, Далахай нютагай комплексно бригадада 1956 онһоо хойшо типовой 4 байра, «Сагаан Уһан» гэжэ газарта хоёр мянган тахяагай байра, малшадай өөһэдынь байха тааруу, зохид гэр байшангууд баригдажа, түгэсөөр түхеэрэгдэнхэй. Мүн партийна эхин организаци, правлени малшадаа урмашуулха тусхай хэмжээ-ябуулгануудые хараалжа, ажалай нэмэлтэ түлөөһэ тогтоогоо. Тиигэһэнэй үндэһөөр колхозой ниитын мал һүрэгэй тоо толгой олошоржо, ашаг шэмэнь эрид дээшэлээ. 1955 оной урда тээ нютагай үүлтэрэй үнеэн бүриһөө жэл соо заримдаа 500—600 литр һүн һаагдадаг байбал, 1958 ондо 1350 хүрэтэр литр һүн һаагдаа.

Үнгэрөөшэ жэлдэ эдлүүриин газарай 100 гектар бүридэ 98,2 центнер һүн һаагдаа, 21,5 центнер мяхан, 800 тахяаһаа дунда зэргээр толгой бүриин 63 үндэгэн абтаа.

Саашадаа мяха ехээр абаха нэмэлтэ арга болгон, тахяаһаа гадна, уһанай шубуудые олоор үсхэбэрилжэ, энэ жэлдэ 18—20 центнер нугаһанай мяха гүрэндөө тушааха, гахайнгаа тоо толгойе улам олошоруулхаар түсэблэнхэй.

4—5 жэлэй саада тээ тарялангай гектар бүриин арба хүрэхэгүй центнер ургаса хуряадаг байбал, 1958 ондо гектар бүриһөө дунда зэргээр 12 центнер абаһан байна.

Колхозой экономикын хүгжэхэдэ колхознигуудай байдал улам һайжарна. 1957—1958 онуудай туршада 60 гаран колхознигой бүлэнэр шэнэ гэр байшангуудые барижа ороо, 30 гаран гэр байшан шэнэлэн заһабарилагдаа.

Хэды ехэ хэрэгэй бүтээгдэбэшье, үшөөл ехэ юумэ хэхэ хэрэгтэй байна гэжэ Цанжа Дашеевичын бододог, хөөрэдэгынь колхозоо хүгжөөхын түлөө үдэр һүниие илгангүй оролдодогой гэршэ болоно.

Нютагайнь зон нүхэр Цанжа Дашеевич Бильгаевые Бурядай АССР-эй Верховно Совéдэй депутадта кандидат болгожо, һунгуулиин № 106 Зүүн Мүрэнэй округһоо дэбжүүлээ.

—Манайнгаа этигэл найдабариие нэрэтэй солотойгоор харюулжа шадаха, коммунистнууд болон партийнабэшэ хүнүүдэй нэгэдэлэй кандидат нүхэр Цанжа Дашеевич Бильгаевта бүгэдөөрэн дуугаа үгэе,—гэжэ бүхы һунгагшад нэгэн һаналаар мэдүүлнэ.

Д. Шагдуров.

Оюун бэлигтэй эрдэмтэн

Багахан аад, соморхон таһаг... Ямар нэгэн асуудалай гарахада гү, али заабари абахын тулада студентнэр, багшанар энэ таһагта ходо ерэдэг. Тиигээд эндэһээ сэдьхэлээ ханангы, баяртай хүхюун бусадаг юм. Эдээниие һайнаар угтажа, дүүрэн харюу үгэдэг хэн гээшэб? Энэмнай Бурядай зооветеринарна институдай директорые һуралсалай талаарнь орлогшо нүхэр Вениамин Яковлевич Суетин болоно.

Вениамин Яковлевич түрэл республика дотороо олохон жэл үнэн сэхээр ажаллажа, арад зоной дунда ехэ хүндэтэй болоһон эрдэмтэн юм.

Мүнөө һунгуулиин № 7 Сэлэнгын округһоо Бурядай АССР-эй Верховно Совéдэй депутадта кандидадаар дэбжүүлэгдэнхэй. Нүхэр Суетинэй намтарые хараад үзэхэдэ, арад зоной туһада, эрдэм наукын хэрэгтэ ехэ үүргэ дүүргэжэ байдагынь элирнэ. Нүхэр Суетин 1904 ондо Кяхта хотын хүдэлмэришэнэй бүлэдэ түрэһэн юм. Бага наһанһаа һураха дуратай байжа, 1922 ондо Троицкосавска II шатын һургуули дүүргээд, Ленинградай ветеринарна институдта ороһон байгаа. Тэрэнээ 1927 оной хабар амжалтатай һайнаар дүүргэһэнэй удаа республикадаа бусажа ерээд, Эхирэд-Булгадай аймагта ветеринарна врачаар эльгээгдэбэ. Тэндэ хүдэлжэ байхадаа, эрдэм мэргэжэлээ ниитын хэрэгтэ зорюулхын тула ехэ оролдолго гаргажа, олоной дунда хүндэтэй, мэдээжэ болоһон байгаа. Уданшьегүй, хоёрхон жэлэй үнгэрөөд байхада, Бурядай АССР-эй Наркомземэй клинико-бактериологическа институдай таһагые даагшаар томилогдоо. Мүн тэндэхи городой ветеринарна эмшэлгын газарые даалсадаг байба.

Удаа тээнь Сэлэнгын аймагай Юрөөгэй зоотехническэ туршалгын станцида 1936 он болотор хүдэлбэ. Тэндэ байхадаа Вениамин Яковлевичын шадамар бэрхэнь бүри элеэр харагдажа захалһан байха.

Вениамин Яковлевич тэндэһээ зооветинститудта ерэжэ, түрүүшээр физиологиин, саашадаа гистологиин кафедрые даагшаар ажаллаха зуураа теоретическэ бэлэдхэлээ саг үргэлжэ дээшэлүүлдэг байба.

1947 оной май соо Омскын ветеринарна институдта мал ажалай темэтэйгээр кандидадай диссертаци бэшэжэ, биологиин эрдэмэй кандидат нэрэ зэргэ абаһан юм.

Вениамин Яковлевичын уншаһан лекцинүүд хододоо гүнзэгы удхатай, бүгэдэндэ ойлгосотой байдаг.

Институдта олон жэл хүдэлжэ, эрхим методист болоһон, мал ажалай асуудалаар заабари, зүбш нүүдые үгэдэг, колхоз, совхозуу ветеринарна мэргэжэлтэдтэ саг гэлжэ туһалдаг юм. Тиихэтээ та институт дүүргэһэн студентн тэй ходо уулзадаг, нягта бари тай байдаг.

Мүнөө институдтаа директо орлогшын, гистологиин кафед даагшын тушаал даажа, доцен нэрэ зэргэтэйгээр ажаллах хамта научна зохёол бэшэжэ дагг.

Гансал эрдэм, һуралсалай та хараад байдаггүй, мүн баһа ниитын дунда ябуулагдаха хү мэридэ эдэбхитэйгээр хабаада даг юм. Улан-Удэ городой Сов депутат боложо, хэдэн һунгагдаһан, тиигээд ара зарсын үүргые хүндэтэйгөөр д гэдэг байгаа. Тиимэһээ Буря АССР-эй Верховно Совéдэй Пре диумэй Хүндэлэлэй хэдэн гра таар, «Эсэгэ ороноо хамгаал Агуухэ дайнай үедэ хэһэн габьяата ажалай түлөө» медал шагнагдаһан байна. Мүн инст дай зүгһөө олон тоото баясха шагналнуудта хүртэнхэй.

Хүдөө ажахые хүгжөөхэ хэр габьяатай байһыень, олонии дунда ябуулагдадаг хүдэлмэр эдэбхитэйгээр хабаададаг байһы хараада абажа, нүхэр В. Я. Суе тиние округой һунгагшад респу кынгаа засаг түрын дээдэ зур най түлөөлэгшэ болгон дэбжүү

Партиин, арадай үнэн сэхэ хүб хүндэтэй багша Вениамин Яко вич Суетиние депутат болго нэгэн дуугаар һунгая!

Н. Дугаро

Ажалай баатар

I.

Революциин урда тээхи мунхаг сагай үе һэн.

— «Үдын сагааниие» хараа гүш? —гэжэ, Байшан город ошоод ерэһэн нүхэрһөө хүршэнэрынь асуудаг бэлэй.

— Бү хэлэ, һайтайшье юумэн баригдаагүй ха даа. Харан гэхэдээ, орой руум хүйтэ даагаад, хуухым үһэн бодошоо. Тэндэ баяд, ноёд ороо гээ гүт, манай эзэл амитад лэ зобоогдоно ха юм. Тиигэжэ һанахадаа, эзэлүүдгүй нюдэнһөөм нёлбоһон гараа. Хаанай хуулиие буруушааһан уладууд тэндэ һуулгагдана ха,—гэһэн харюу үгэбэ.

Урдань иимэ хөөрэлдөөн, үзэл бодол түрэһэн үгэнүүд гарадаг байгаа. Тэрэ сагта гүрэнэй хүзүүгээр Дээдэ Үдэдэ бодхоогдоһон ори ганса барилгань «Үдын сагаан» гэжэ нэрлэгдэдэг түрмэ байгаа бшуу.

— Эдэ тулганууд манһаа задарюун бэшэ ха даа,—гээд нютагай нэгэ баянай хонжоо хэхын тула худалдажа абаһан мал болон ангай арһа Үдын яармагта хүлһөөр шэрэжэ ерэһэн жэншэдэй нэгэниинь хүн тулгата гэрэй хажуугаар гарахадаа шоглон дуугарба.

—Эдэш манай эзэл «уладууд» байха. Бидэ баянай арһа шэрэнэбди, эдэ гэрыень толгой дээрээ үргэнэ. «Үмдэгүйнь үбдэг соорхойдоо дээрэлхэнэ» гэһэндэл, гэрэй тулга хараад өөдэрхэнэ гүш даа,—гэжэ нүхэдынь шоглон эльгэ хатана. Тэрэ үеэр энэ гэр Дээдэ Үдын гол гудамжада купецэй барюулһан, город соохи хоёр дабхар арбаад гэрэй нэгэн байгаа.

Совет засагай жэлнүүдтэ манай город Байгалай үмэнэхи захиргаанай, промышленна томо центр болонхой. Томо томо фабрика, заводууд, коммунальна, соёл культурын олон шэнэ байшангууд баригдаа. Эдэмнай ажалша хүдэр гартай, уран мэргэн шадабаритай барилга-

шадай хүсөөр үндэрлэгдөө. Урданай Дээдэ Үдэ мүнөөнэй Улан-Удэ хоёрой илгаае эдэ баримтануудһаа харанабди.

II.

Социалистическэ байгуулалтын табан жэлнүүдэй бэелүүлэгдэжэ эхилээд байһан үе. Бурядай ниислэл Улан-Удэдэ ехэ барилганууд эхилшоод, үндэһэн залуу хүдэлмэришэд хүдөө нютагуудһаа город ерэжэ байба.

Холын Курумкан нютагай, үгытэй Цэбэгэйдэ түрэһэн үншэн хүбүүдэйнь нэгэн Чойбон ажалша удамаа дахажа, эдир наһанһаа юумэ хэхэдээ абьяастай, гартаа уратай хүбүүн байгаа. Хаа-яагүй ябажа, олзошье бэдэрээд үзэдэг болобо ха. Тиигэжэ ябаһаар 1926 ондо Хориин аймаг худар ошожо, дарха хэбэ. Уданшьегүй, 1930 гаран ондо Улан-Удэ ерэжэ, городой ехэ ехэ барилгануудта хүдэлбэ.

«Ехэ шулуу бага шулуугаар хүндэхэ» гэһэндэл даруу зантай, доро зүрхэтэй хүн һэн туладаа өөрынгөө бэрхые харуулха гэжэ оролдоогүй, абаһаар ашаа тээхэ, барилгын материал зөөхэ зэргын хүдэлмэридэ оробо. Хэһэн ажалдаа онобшотой, бүтээһэн юумэниинь нарин нягтаар дүүргэгдэдэг байгаа.

«Цыбиковые барилгада дарханаар табяа һаа, шадахал һэн ха» гэһэн хөөрэлдөөн «Бурстрой» трестын управленидэ гараба. Өөрынгөө хүсэ, шадабарида этигэһэн Чойбон тэрэ дурадхалдань балай арсаашьегүй, хүдэлхэм гэжэ дугташаашьегүй, «өөһэдөө мэдыт даа» гээд лэ байһан гэхэ.

Чойбон Цыбикович үнэндээ дархан хүн байшоо. Модоной ямархан шье нарин хүдэлмэри өөгүйхэнөөр бүтээжэ гаргадаг байба. Хүдэлмэридөө даамай, дадал болоод байхадаа, модо дархалхаһаа гадна, пеэшэн хэдэг, тиимэ хадаа шулуун гэр барилсажа шадаха хүн байшоо гэхэ. Тэрэшье-тэрэ, Тиигэһээр байтар ажалдань үшөө нэгэ таагдаагүй нюуса элирүүлэгдэбэ. Тиихэдээ гэрэй орой түмэрөөр хушадаг мэргэжэлтэй хүн байшаба ха.

Ёһотойл дүрбэн тэгшэ, алтан гартанай нэгэн гэжэ тэрэ гэһэнһээ хойшо тоологдодог болонхой. Жэлэй дүрбэн сагта олон дабхар гэрэй орой дамжан, тэрэниие хушаха гээшэ хилбар ажал бэшэ даа. Тиимэ хүн хомор юм. Тэдэнэй нэгэниинь Чойбон Цыбикович Цыбиков болоно. Хори гаран жэл соо Улан-Удэдэ хушаагүй гэрынь гэжэ үгы шахуу. Тэдэниие тоолохо болоо һаа, захадаа гартахагүй байха.

Городто шэнээр баригдаһан дунда һургуулинуудай байшангай оройнуудые хэн хушааб? Цыбиков! Олон дабхар байрын томо гэрнүүдэй хушалта хэн хээб? Чойбон!

—Үшөө ямар барилгануудта хабаадалсаа гээшэбта?—гэжэ нүхэр Цыбиковһээ асуухада:

—«Хүсэд һананашьегүйб» гэжэ, үг маг гээд: юрэдөө Ленинэй ордента Гүрэнэй оперо болон баледэй театрын, республиканска больницын байшангуудай, мүн партийна гэгээрэлэй байшангай барилгада ябалсаа һэм,—гэдэг. Гэрэй орой хушалгын оло янзын хүдэлмэритэй байдаг тухайда хөөрэжэ эхилнэ. Юуб гэхэдэ, гэр бүхэнэй орой ондо ондоо маягтайгаар баригдаһан байдаг, тиигээд зариманиинь хилбар хүдэлмэритэй, нэгэ зарим гэрэй орой орёо ажалтай байдаг бшуу. Театрын байшангай хушалта нилээд шэмхэлүүр ажалтай байгаа һэн гэнэ.

Иволгада, Мухаршэбэртэ, Кабанскда баригдаһан, партиин айкомуудай байшангай барилгада Чойбон Цыбикович баһал гар хүрэлсэһэн байха.

«Үдын сагаан», «хүн тулгата» гэжэ байжа урдань суу байда гарадаг гэрнүүд мүнөө совет барилгашадай гараар бүтээгдэһэн гурба-дүрбэн дабхар байшангуудай дунда орон гэхэдээ обёорогдохо, ойшоогдохоёошье болишоо.

III.

Үбһэшэд сабшалга гү, али хуряалга, үгышье һаа һурилэлгэ хэхэ таатай үдэрнүүдэй болохые «тэнгэриин шарай» адаглан, хүдэлмэрээ эхилдэг гээшэ. Гэбэшье тэдэнэр гансахан тэжээл бэлэдхэлгын үедэ уларил адуулдаг байха юм. Тииһээ тиитэр Чойбон Цыбикович жэлэй дүрбэн сагта уларил шэнжэлжэ, ёһотой метеоролог болонхой. Тиигэжэ үдэр бүхэндэ хэхэ хүдэлмэрээ тодорхойлдог байна. Саһатай, бороотой үдэрнүүдтэ гэрэй орой дээрэ гарахада халтируухай, хүдэлмэрилхэдэ бэрхэшээлтэй байдаг дээрэһээнь, тэрэниие хараада абажа, сагаа зүбөөр хэрэглэдэг юм. Хэрбээ бороотой саһатай байгаа һаань, гэрэй орой дээрэ гарангүй, хушалтынгаа түмэр зохорёотуулан нугалжа, бэлдэдэг байха.

Городой түбтэ бодхоогдоһон центральна универмагай шэнэ байшангай оройн хушагдахаар болоходо, Чойбон Цыбикович гараа гаргажа, уранаа харуулан хүдэлмэрилхэ даабари абаһан байна. Уридшалан тэрэнэй хушалтын түсэб — чертёжтой танилсажа, хэхэ хүдэлмэрээ багсаагаад, мүнөө тэрэ барилга дээрэ ажаллажа байнхай.

Январиин янгинама үдэрнүүдтэ үндэр турын оройгоор хүрилһэн жабарта нюураашье хэхэ газар олдохоор бэшэ байдаг. Тэд хүйтэн түймэртэй носолдохо гээшэ баһашье жэхымээр ажал. Иимэ уларил нүхэр Цыбиковэй зоригые заа тунхаряагаагүй үзэһэн лэ у байгаа ха юм. «Зүгөөр зунай луун наранда шарагдаһан түмэ посолдоһондо орходоо үбэл дээрэ юм» гэжэ нүхэр Цыбі хөөрэнэ.

Эрид эгсэ оройтой үндэр гэр дээгүүр ябажа, хушалтын т эсхэн тааруулха, уран нари зохёон хадаха гээшэ тон орёо дэлмэри. Иимэ нарин нягта а лые Чойбон Цыбикович ямар оньһото техникэ хэрэглэнгүй, у гараараа, хайша алха хоёрой т ламжаар дүүргэнэ.

Хорин гурбан жэл барилга д хүдэлмэрилхэдөө, өөрын үнэн с ажалаар алдар сууда гараа. Мү Чойбон Цыбикович Цыбиков к мунизмын үндэр һайхан бай бодхоолсохо ехэ хэрэгэй эхи билсажа оробо.

**

1958—1959 онууд нүхэр Цыби вэй ажабайдалда баяр зол а һан, баатар ажалайнь үрэ дүн солһон ехэ амжалтын жэлнүүд лоһон байна. Нүхэр Цыбико үнэн сэхэ ажал үндэрөөр сэгнэ жэ, СССР-эй Верховно Сов Президиум 1958 ондо тэрээндэ циалистическэ Ажалай Гер хүндэтэ нэрэ зэргэ олгоо.

«Бурстрой» трестын барилгы дэхи Управлениин хүдэлмэри нүхэр Чойбон Цыбикович Цыб вые һунгуулиин № 4 Советскэ ругһоо Бурядай АССР-эй Верх Совéдэй депутадта кандидат бол дэбжүүлһэн байна. Чойбон Цы кович—ажалдаа шалгараһан, а таа этигүүлһэн үнэн сэхэ хүн! **нүхэрөө республикын засагай д зургаанай депутат болгожо һун**

Н. ЦЫБЕНО

...ЖАБАЙДАЛ—УРАН ЛИТЕРАТУРЫН УРГАН ҺАЛБАРХА БУЛАГ МҮН

Баатарлиг совет хүнүүдэй ажал хүдэлмэрине, ажабайдалые үнэншэмэ зүбөөр, уран хурсаар харуулхыень, арад зонтоёо холбоо барисаагаа бүри бэхижүүлхыень РСФСР-эй Уран зохёолшодой Нэгэдэхи съезд бүхы уран зохёолшодые уряалһан байна.

Энээнние хүтэлбэри болгон, Бурядай бүлэг залуу поэдүүд Зэдын аймагай «Коммунизм» колхоздо һаяхан ошожо, ажахытайнь, ажалтайнь табан үдэрэй туршада танилсаба. Энэ бүлэгтэ Цыден-Жап Жимбиев, Андрей Мангатханов, Александр Жамбалдоржиев, Владимир Петонов, Алексей Бадаев оролсоо.

Тэдэнэр колхознигуудтай, һурагшадтай дүрбэн уулзалга хэһэн, арбаад отара, гүүртэнүүдээр ябажа, малшадтай лекци, хөөрэлдөө үнгэргэһэн, нэгэ гүүртэдэ улаан булан гоёон шэмэглэлсэһэн, «дайшалхы хуудаһануудые» гаргалсаһан, хүдөөгэй интеллигенциин суглаа зарлажа, кинолектори байгуулалсаһан байха юм.

Тэндэхи хүнүүдэй һанамжа, дурадхалнууд доро толилогдобо.

Айлшалжа байгыт манайдаа!

...эр баян юм манай Дэрэстэй нютаг! ...урасхалта Зэдэ голые зубшан «Ком...зм» колхозой нуга, полинууд, сабша...бэлшээринүүд оршодог. Тэдэнэй дун...үй түмэн үхэр малаймнай гүүртэ, ...нууд эндэ тэндэ харагдадаг. Гансал ...най 25 мянга гаран болонхой. Нии...олзо доход гол түлэб мал ажалһаа ...гдана. Үнгэрэгшэ жэлдэ олзо до...5 миллион шахуу боложо, ажалта ...6 түхэриг мүнгэ хубаахаар хараал...

...эжэ колхознай ашагүй ехэ амжалта ...Ингаал колхознигуудай эсэшэ су...ээр ажаллаһанай ашаар лэ эдэ ...туйлагдаа.

...КПСС-эй XXI съезд дээрэ Н. С. Хруще...элидхэлые манай колхознигууд ...аар угтажа, 1959—1965 онуудта ...ээ ажахые бүри ехээр хүгжөөхэ ...түсэб баталан абанхай. 1965 оной ...түртэр 45 мянган хонитой, 1600 ...бодо малтай, тэрэ тоодо һаагдадаг ...ээтэй болохо байнабди. Колхозой ...доход 20 миллиондо хүргэгдэхэ юм. ...энине хараад үзэхэдэ ехэхэн зорил...колхознигуудай урда табигдана.

...энэ асари ехэ зорилго бэелүүлхын ту...эн түрүүн ажалшадайнгаа культурно...хүдалай эрилтэнүүдые гүйсэдөөр хан...тэдэнэй дунда ойлгуулалжын хүдэл...үргэнөөр ябуулха зэргэтэйбди. Энэ ...р горьтойхон дутагдалнууд бии. Гур...жэлэй соёлой доботолгын үедэ колхоз...ай ехэхэн хэмжээ-ябуулганууд хараа...һан байна. Нёдондо һаруул уужам ...ашаглалгада үгэһэн байнабди. Тии...колхозой центртэ һуугшад су...саглаа кино, зүжэг наада хаража, ...элидхэл шагнаха, ном, газетэ ун...шатар, даамаар наадаха аргатай бо...

...1959 ондо 2 улаан булан, үхибүүдэй ...полевой стан, стадион, хэдэн арбаад ...һэр гэхэ мэтэ баригдахаар хараа...на. Мүн правлени, клуб шадар элдэб ...модон һуулгагдажа, скверүүд ...юм. Эдэнние бэелүүлхын тулада ...модо, шулуун бэлдэгдэжэ байнхай.

...колхознигуудай дунда культурно-пии...хүдэлмэри зарим тэды ябуулагдаба...үшөөл һула, хүсэһэндэ хүрэнэгүй ...тэбхыень хэлэхэ хэрэгтэй. Колхозой ...ада бага сага юумэн хэгдэнэ гэбэшье, ...гүүртэ, отаруудай малшад хэдэн ...р кино, концерт харанагүй. Энээндэ ...түлэб аймагай культурын таһаг (даагэ нүхэр Шишмарев) зэмэтэй. Нүүдэл кино эльгээгыт гэжэ хандахадамнай тэдэнэр анхаралдаа абанагүй. Мүн аймагай Культурын байшангай дэргэдэ агитбригада бии юм гэлсэдэг. Тэсэд тэдэнэр хаагуураа ябадаг юм агшаб?

Дэрэстэй тосхондо хэдэн арбаад багшанар, врачнар, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд бии. Хэрбээ эдэ нүхэд культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг байбал, тон ехэ юумэ хэхэнь элитэ. Гэхэтэй хамта, тэдэнэр фермэ, отарануудта тон үсөөн ябана, ниитын хүдэлмэридэ һулаар хабаадалсана.

Манай колхоздо бүлэг залуу уран зохёолшодой ерэжэ, хэдэн үдэрэй туршада ажахытаймнай танилсаһан, уулзалга, хөөрэлдөө хэһэн, туһалһаниинь һайхашаамаар.

Клуб соо болоһон «Бурят литературын үдэшэдэ» хүнүүд олоороо сугларжа, тон ехэ анхаралтайгаар шагнажа һуугаа. Түрүүлэн уран зохёолшо Ц-Ж. Жимбиев бурят литературын хүгжэлтэ тухай дэлгэрэнгыгээр хөөрэжэ үгэбэ. Тэрэнэй удаа поэдүүд В. Петонов, А. Мангатханов, А. Жамбалдоржиев, А. Бадаев шэнэ шүлэгүүдээ уншажа үгэһэн байха юм. Сугларагшад эдэнние халуунаар угтажа, элдэб асуудалнуудые табиба. Уулзалгын һүүлээр бурят уран зохёолшодой номууд худалдагдажа, поэдүүд номууд дээрээ гараа табижа үгөө.

Үглөөдэрынь тэдэнэр арбаад гүүртэ, отарануудта ябажа, тэндэхи малшадтай хөөрэлдэжэ, ажал хүдэлмэреэрнь һонирхоо. Элдэб лекци, хөөрэлдөө тэндэ хэхэһээ гадна, шүлэгүүдээ уншаһан байха юм.

Ингэжэ залуу уран зохёолшодой манайда айлшалжа ерэһэниинь тон баясамаар, халуунаар дэмжэмээр гэжэ һанагдана. Арад зонтоёо нягта холбоотойгоор лэ ажаллабал тэдэнэр идейнэ үндэр хэмжээнэй, ажабайдалые зүбөөр харуулһан зохёолнуудые бэшэхэ ха юм. Манай колхозые шефтээ абажа, соёл гэгээрэлэй хүдэлмэрине һайжаруулалсахыень республикын уран зохёолшодой Союзые бидэнэр гүйнабди. **Гансашье уран зохёолшод бэшэ, мүн искусствын бүхы хүдэлмэрилэгшэд — артистнууд, композиторнууд, уран зураашад үе үе болоод, хүдөө нютагаар ябажа, ажалшадтай уулзажа, эрдэм бэлигээ, шадабари мэргэжэлээ харуулжа байбалнь һайн һэн. 3—4 уран зохёолшодһоо, мүн тиимэ тооной артистнуудһаа бүридэһэн тусхай бригадануудые эмхидхэбэл бүришье зохистой, һайн байгаа.**

Д. Чимитцыренов,
колхозой түрүүлэгшэ.

Зураг дээрэ: Дэрэстэйн дунда һургуулиин һурагшадта поэт Ц-Ж. Жимбиев шүлэгөө уншажа байна.

А. ЖАМБАЛДОРЖИЕВ

Зэдын хоймортоо

Эрхим хонишон Доржи-Ханда Цыбиковтэ зорюулагдана.

Номгон һонорхон агаар һорон,
Номто уулын хормойдо зогсоходом,
Зэлэ татанхай Зэдын хоймор
Зэдэлэн байгаа хүгжэмдли тодол.

Хүдөө талын отарада ерэжэ,
Хүнгэн машинаар бидэ буубабди.
Хонишод нүхэдэй хүндын ёһо гэжэ
Хоншуухан сайень амтархан
уубабди.

Гэр соонь—һаруул. Ханадань —
Гэрэл, выставкын дипломууд олон.
Эзэниинь—Цыбиков Доржи-
Ханда—
Эльбэнэ һоёо һахалаа ёһолон:

—«Долоон жэл соо хонидойнгоо
толгой
Долоо дахин олошоруулха
түсэбтэйб».

...Хурьгад маарана. «Тади, хулай»
Хурса һонороор дуулдана хэбэртэй.

Малша арадайнгаа урин сэдьхэл
Магтаха дурамни эндэ хүрэнэ.
Бордоһо шуурга дабан эрмэлзэхэ
Бодол хаба намда үгэнэ.

...Номто уулын дуулгаһаа таран,
Номин туяан сасарнал мүнөө.
Зэдын хоймор зэлэ татан,
Зэдэлнэл досоом баярай
хүгжэмөөр!

А. МАНГАТХАНОВ

Дэрэстэй нютаг

Сэсэрлиг,
Сэнгэлиг
Сэлгеэхэн Дэрэстэй
Хадаяа,
Талаяа
Хододоо дэрлэнхэй.
Мүнхэхэн,
Мүнгэхэн
Мүрэн Зэдэеэ
Сэлгеэхэн
Сэлэнгэдэ
Шууюулан байнал.
Үнэншэ,
Үльгэршэ
Үбгэн баабайдал,
Үетэнээрээ,
Үхибүүдээрээ
Урмашан
байһандал,
«Коммунизм»
Колхозоо
Харан баясанал.
Үргэнхэн
Үйлсөөрнь
Угаа һайхан:
Огторгойн
Одо мүшэдэй
Адхаран бууһандал,
Ильичын
Элшын
Электрогэрэл
ялаpaн,
Холоһоо
Харга һаа,
Хотоһоо илгаагүй.
Техникээр
Түргэнөөр
Түсэбөө бэелүүлнэл.
Хонёорнь,
Һонёорнь
Һонирхон гайханам.
Зонойнгоо,
Золойнгоо
Зориг дэлинхэй.
Ажалайнгаа,
Амжалтынгаа
Алдарые дэлгэнхэй.
Иимэһээ
Илалтаһаа
Илалтада зоринхой!

Номой худалдаа гуримшуулха

Колхознигууд, хүдөөгэй интеллигенци ном уншаха ехэ дуратай. Уншагшадай тоо үдэрһөө үдэртэ олошоржо байдаг. Мүнөө 350 хүн библиотекэдэмнай бэшүүлэнхэй.

Бурядай уран зохёолшодой номууд уншагшадай дунда хүндэтэй байдаг. Теэд манай библиотекэдэ һүүлэй жэлнүүдтэ хэблэгдэһэн бурят номууд үгы шахуу юм. Уншагшадайнгаа иимэ зохёолнуудые эрихэдэнь, үгы гэжэ харюусаха баатай болонобди. Эндэхи магазинда бурят номһоо байтагай, уран зохёолой ород номуудшье асарагдадаггүй. Аймагай центрын номой магазинһаа номуудые библиотекэдээ абадагбди. Теэд тэндэ шэнэ бурят номууд байдаггүй, тэрээн тушаа хэншье анхаралаа хандуулдаггүй.

Бурят номуудые хүдөөдэ уншанагүй гэһэн худал хуурмаг үгэнүүд, залхуу, эдэбхи үүсхэлгүй наймаалагшадһаа гарадаг байһаниинь элитэ. Энээнние иимэ жэшээ гэршэлнэ. Залуу уран зохёолшод манай колхоздо айлшалжа ерэхэдээ 800 түхэригэй элдэб бурят номуудые асараа һэн. Уулзалгын һүүлээр клуб соо болоһон наймаалганда айлшад поэдүүд өөһэдөө хабаадалсажа, номуудтаа гараа табижа үгэһэн байха юм. Түрүүшын үдэр асарһан номуудай хахадынь худалдагдаа, үглөөдэрынь һургуулиин һурагшад үлээшыень буляалдан абажархёо һэн. Библиотекэдэмнай хэдэн арбаад лэ номууд хүртэһэн байна.

Дээрэ хэлэгдэһэн жэшээе харааадаа абажа, **республикын номой худалдаа эрхилдэг эмхи зургаанууд хүдэлмэреэ үндэһөөрнь хубилгажа, бурят литературые уншагшадта хүргэхэ зэргэтэй.**

Л. Аюшеева,
Дэрэстэйн хүдөөгэй библиотекые даагша.

Һурагшаднай баярлаба

Манай һурагшад уран зохёолшодтой уулзалгада эртээнһээ бэлдэжэ эхилээд, хүлеэжэ ядан байба. Һурагша бүхэн шүлэгүүдые сээжэлдэбэ, шэнэ дуунуудые дуулажа һураба. Уран зохёолшые хараха, тэрээнтэй хөөрэлдэхэ гээшэ һонирхолтой ушар ха юм.

Нэгэтэ хэшээлэйнгээ һүүлээр уужам класс соо һурагшад сугларба. Поэдүүдэй орожо ерэхэдэнь үхибүүд барандаа хүл дээрээ бодожо, нэгэн дуугаар амаршалба. Удаань уран зохёолшод ямар зохёолнуудые бэшэжэ байһан тухайгаа, бусад олон һонирхолтой зүйлнүүдые һурагшадта хөөрэжэ үгэбэ. Һүүлээрнь багашуулда зорюулагдаһан шүлэгүүдээ тэдэнэй уншахадань харюу болгон һурагшад хойно хойноһоо бодожо, сээжээр шүлэгүүдые хэлэжэ эхилбэ. Партаһаа балай үндэршье бэшэ бэетэйхэн бэлэдхэлэй классайхид А. Мангатхановай ном соохи шүлэгүүдые уншажа, бүгэдые баясуулба. Тэдэнэй тоодо С. Улзутуева, Б. Галсанов оролсоно. Б. Бадмаев, Ц. Дамбаев, Г. Цыдыпова (2-дохи класс), В. Жигмитов, Б. Мункуев (3-дахи класс), К. Жапова, З. Цыдыпов (4-дэхи класс) «Часын хөөрөөн», «Хабарай сэсэгүүд» гэжэ номуудые зүбшэн хэлсэлгэдэ хабаадалсаба. Х. Намсараевай «Эхын юрөөл» гэжэ шүлэг шадамараар, уран һайханаар Долгорма Лыгденова уншаһан байна.

Олон хүбүүд, басагад бурят дуунуудые дуулаба, тиигэжэ класс соо һуугшад барандаа дуулалдаа. Эдээндэ харюу болгон, А. Мангатханов «Коммунис парти» гэжэ дуу дуулаба. Ингэжэ энэ уулзалга тон һонирхолтойгоор үнгэрөө.

Һургуулиин һуралсал тухай, политехническэ һуралсал нэбтэрүүлхэ талаар туһаламжа болохо номуудые, һургуулиин, мүн колхозой ажабайдал харуулһан пьесэнүүдые бэшэхыень Бурядай уран зохёолшодые һурагшад гуйба.

Б. Лубсанов, Дэрэстэйн дунда һургуулиин директор.

Туһалһыетнай мартахагүйбди

Колхозоймнай үнеэд гурбан гүүртэ боложо таһаранхай. Манай гүүртэ колхозой центрһээ арбан табаад модоной Маюурта гэжэ нютагта —Зэдэ голой ольторогто байражанхай. Зуу гаран һаагдадаг үнеэдые арбаад һаалишад даажа, мүнөө һү һаалияа улам дээшэлүүлхын тула бүхы хүсэ шадалаа элсүүлжэ байнабди.

Колхозой правлени, партийна организаци бидэ малшадай культурна эрилтэнүүдые хангаха талаар энээнһээ урид анхаралаа хүсэд табидаггүй байгаа гэхэдэ алдуу болохогүй.

Тиимэһээ залуу уран зохёолшод манай эндэ ерэхэнь гэһэн мэдээн бидэниие ехээр баясуулаа. Тэдэнэр олоншье юумэ хэлэнгүй, улаан булан гоёон шэмэглэхэеэ хамсыгаа шуун, ажаллажа оробо. Хүн бүхэн сүлөөгүй уряа лозунг бэшэбэ, зураг, диаграмма, плакат гэхэ мэтые зураба, «дайшалхы хуудаһа» гаргаба. Ингэжэ тэдэнэй эршэтэйгээр ажаллаһанай ашаар хооһон гэр танигдахаар бэшэ болгогдоо һэн. Нара орохоһоо урда тээ малшад бултаараа улаан буландаа сугларба. Ц-Ж. Жимбиев бурят уран зохоёлшодой мүнөө үедэ ямар шэнэ зохёолнуудые бэшэжэ байһан тухай ойлгосотой һайнаар хөөрэжэ үгэбэ. Удаань поэдүүд хүдөө нютаг тухай шүлэгүүдээ уншажа, бүгэдые баясуулба.

Хүдөө нютаг саг үргэлжэ гаража, ажалшадтаяа уулзажа, хөөрэлдэжэ, шэнэ зохёолнуудай темэ эндэһээ оложо байхыень уран зохёолшодые уряалнабди. Унаһан малгайгаа абангүй ажаллажа ябаһан һаалишад, хонишод очерк, повесть, романуудай амиды геройнууд бэшэ гээшэ гү? Хэрбээ ходо байхаар манай колхоздо ерээгүйшье һаа, табан хоногоор бэшэ, ядахадаа хахад жэлээршье ерыт, нүхэд уран зохёолшод. Арга шадалаараа таанадые угтаха, туһалха байхабди!

Б. Цыдымпылова,
Маюурай гүүртын ахалагша һаалишан.

Зураг дээрэ: поэт А. Жамбалдоржиев центральна фермын малшадтай хөөрэлдэжэ байна.

Ц.-Ж. ЖИМБИЕВ

Мүрысөөн

ОЧЕРК

...Бурят ороной урда зүгтэнь ...тёё Зэдэ голой эрьедэ оршодог Дэрэстэй нютаг һаруул үбэлэй наранда нэмжэн, һаяхан ороод байһан зузаан хүбэгэһан доро уужам тала, эрьеын бургаан бургааһад, саагуур бархайлһан Боролдой, Баанай, Заса ууланууд ...хэртэй, һайханаар үзэгдэнэ.

...Хотогор гэжэ газарта хүрэжэ ...бди. Эндэ хонидой байрануудһаа гад...хонишодой хоёр гэр байба. Нэгэниинь ...габтар, нүгөөдэнь шэб шэнэхэн. Бидэ ...нэгэ гэртэнь орообобди. Тэрээн соо ...хёөрөөшье шэнэ гэртэ таарамжатай эд ...бии: маанадые һуулгаһан орошье никелеэр яларна. Үүдэн дээрээ ...гэрэлтэй мантагар шкаф хажуудамындына, баһал тэрээн шэнги гоё һайн комод, хэдэн олон тагуудаар шаажан, ...хууха амһартануудтай буфедшье ...Юрэдөө энэ гэр соо ороод һуухадаа, ...хозой квартирада ороһон шэнги һанагдана. Ингэжэл арад зоноймнай байдал ...һайжаран хубилжа байна ха юм. Урын сунгарбаагай байдаг газарта шэб шэнэ радиоприемник дуугарна. Колхозой ...эрхимээр хүдэлжэ ябаһан эзэдэйн ...табьяае гэршэлэн, Москвагай Выставкын дипломууд, аймгүйсэдкомой грамота... хүндэлэлэй үнэмшэлгэнүүд хананай ...нууд соогуур аржылдана. Түхэрсэн ...дээрэхи яар ябта газетэнүүдэй под...шканууд дээрэ хэдэн олон ном табяатай; тэндэ иимэ дэбтэрнүүд байба: Н. ...«Нарин нооһото хонин үсхэбэ...», А. Андреевагай «Нооһоной шана...», мүн Ставрополь, Алтай, Чи...областиин түрүү түрүү эрдэмтэдэй ...бэшэһэн брошюранууд баһашье олон. ...эрдэм мэргэжэл яһала шудалһан, ...мэргэжэлые ходо дээшэлүүлжэл ...культурна болбосон байдалтай ...малшад ажаһууна гэжэ мэдэхээр. Гэрэй эзэн Данзанова Цыпилма, залуухан эхэнэр, платии дээгүүрээ хүхэ фартук үмдэнхэй юумэ, сайгаа аягалха зуураа, ёһотойл зэдынхеэр «тиисэн-иисэн» гэжэ хөөрэнэ.

—Манай колхоз хонидоор баян юумэ. Отарануудтамнай шадабаритай бэрхэ болоһон хуушанай хонишод ажалладаг. Жэшээлхэдэ, манай хүршэ Доржи-Ханда Цыбиков гэдэг айлайхи арбаад гаран жэл хонишоноор ажаллажа байнхай. Харин манайхитнай залуу хонишон болонобди. Эдэ нүхэдэйнгөө туһаар лэ ажал хүдэлмэриин дүй дуршал абаа зон бэзэбди. Бидэнэр мүнөө долоон зуугаад эхэ хони даажа абанхайбди. Үнгэрэгшэ жэл хонин бүриһөө гурбан килограмм тухай нооһон хайшалагдаа. Мүнөө хониднай хурьгалжа байна. Мүнөө оройн хамта гурбан зуун жараад хонид түрэнхэй. Юрэдөөл гурбан сакманщик хаанаашье хүрэжэ ядажа, ехэл һарбагайданхайбди. Буянтуева Мария, Дугаржанова Цырен-Дулма, Мункуева Дулма гэдэгүүд сакманщигаар ажалланад. Сакманщигууднай һайн ха юм даа, юрэдөөл хонинной хурьгаяа голоол һаань—эдэнэршни эльбэтэй жэльбэтэй юумэдтэл гансата абхуулжа шададаг...

—Яагаад тиигэжэ шададаг бэ?—гээд һонирхобобди.

—Юун тиимэ ондоо юумэ байгаад орхихо һэм даа. Тойголоол бэзэб,—гээд Дулма Мункуева хэлээд орхино.

—Манай нютагта «тойголхо» гэдэггүй, «тээгэлхэ» гэдэг. Та эндэхеэрээ тойголжо үгыт даа,—гээд бидэнэр урибабди.

—Хожом ерээрэйт, заажа үгэхэбди...—гээд Дулма абгай энеэнэ.

...Эдэ бүхэнэй—Зэдэ нютагай зэрэлгэ татан байхадань, «Коммунизм» колхозой центрын гоёогдон шэмэглээтэй байхадань, энэ манай ороһон хонишон айлайхинай һаяхана бариһан гэртэ зөөгөөд байхадань, хүнэй зосоо ехэ һайн һайхан һанал бодолнууд түрэнэ.

Һүүлэй хэдэн жэл соо эдэ нютагуудта ган гасуур боложо, үбһэ ногоон багаар абтаа, бэлшээриин хүсөөр ондо оролгон ехээр хэрэглэгдэдэг байна. Теэд һаянай эндэ саһан ехээр орожо, һайн бэлшээри газарнуудые хагданай харагдахаяа болишотор хүнгэрэг хүрөөр булажа орхинхой. Эндэхи малшад саһан ехээр ороо гээд, малаа хорёо соогоо хаагаад һуунагүй, үдэр бүхэндэ тэдэнээ туугаад лэ тала дайдадаа гарана ха юм. Эртэ үглөөнһөө харанхы үдэшэ болотор тэдэнэр холын бэлшээридэ үнжэнэд. Бэлшээринь байраһаа холо —таба-зургаа модоной талада. Баруугаар сайбайлдагша хадануудай үбэртэ саһан нимгэн, һалхишьсгүй байдаг, тэндэ амтатай үбһэншье элбэг юм. Тэрээгүүр хонид ехэл зохидоор таража, шагайсаа саһые хоёр хүлөөрөө ехэл шадабаритайгаар сабшажа, эдеэ хоолоо оложо эдинэд. Саһан зүгөөргүй хатуужанхай, тиигээд лэ хонидой годон тэнсэнгүй халсарна: хүлнүүдынь улаан жалжагы болошонхой. Харин зарим зарим хонидынь урдахи хүлнүүдтээ уйтахан булгайр гуталнуудые угланхай. Хүн гээшэмнай ямаршье шахардуу байдалда ороо һаа, нэгэ аргыень олодог гээшэл даа.

Энэ отарые даагша Василий Иванович Цынгуновтай уулзабабди. Нүхэр Цынгунов—дунда зэргын бэетэй, хээрын һалхинда хуургайташаһан нюуртай, гушаадтай боложо ябаһан хүн. Советскэ Армида алба хэжэ ерэһэнэйнгээ удаа түрэл колхоздоо хонишоноор ажаллаа юм. Тиигээд энэ ажалдаа эрхим түрүү габьяа харуулжа ябадаг. Һаяхан партиин гэшүүн боложо ороһон байна.

—Сайн байна, Василий Иванович!—гээд амаршалбабди.

—Сайн лэ байнабди,—гээд үгэгүйгөөр тэрэмнай харюусаба.

—Энээгүүрээ ямар һонинтой байнат.

— Манайшни сонин—хонин ха юм даа. Үдэр бүхэндэ эдээнээ хараад лэ ябадаг зомди.

—Хонидойтнай хүсэ шадал ямар гээшэб?

—Харин таанад ямар гэжэ сананат?

Бидэнэр бултааран ябажа, тэдэ хонидыень харабабди: намарайнгаа түхэлые алдаагүй, яһалал тобир тарганууд. Һаяар тэжээбэридэ орожо хорой соо үлээгдэхэ хонин энэ отара соо үгы, Танигдаагүй хүнүүдые дутэлүүлэнгүй, яһала хурдан зээрэг юумэнүүд бэлшэнэ. Эдээн соо дохолжёшье ябаһан хонин үгы хэбэртэй, зүгөөргүй хээлитэйшэг юумэнүүд саһанай оёорһоо хагда ногоо шэншэлэн ябанад. Тэдэнэр бэлшэжэ ябаһан зангаараа байра тээшээ зоринод. Хойноһоонь мянга түмэн аб адлихан мүрнүүд үлэнэ. Харин нэгэшье гонзогор һогообор тэндэ улэнэгүй хэбэртэй, тэдэ хонид дууһыень эдинэ ха юм. Аалихан һэбшээндэ туулгаад ябахадаа гү,али хари хүнүүдэй дахасалдан ябахыень харахадаа гү, али байрынгаа ойрошог боложо байһыень мэдэһэндээ гү, хонин һүрэг зүгөөргүй түргэхэн урагшаа дабшана.

Хонишон нүхэр Цынгунов маанадһаа олон асуудал һураба. Мүнөө боложо үнгэрһэн партийна съезд, уласхоорондын байдал, замбуулин худар табигдаһан ракетэ, Братскэ ГЭС, Бурядай уран зохёол гэхэ мэтэ тэрэниие һонирхуулна.

Харин ажал тухайнь асуухадамнай, олон юумэ хэлэнгүй, гансахан үгөөр иигэжэ харюусаба:

— Мүрысэнэмди...

Тэрэнэй хэлэһэн тобшохон харюу соо манай үсын бүхы хүсэл зорилго дууһан багтана ха юм! Энээхэн ганса үгэдэнь заатагүй үнэншэмээр, найдамаар, һанаһанаа абаха, һарбайһандаа хүрэхэ хүн гэжэ сэдьхэгдэнэ. Нээрээшье олон үгэ хэлэжэ ябадаггүй иимэ хонишод үргэн уужам нютагаарнай хаа хаанагүй олон. Тэдэнэр үдэр бүхэндэ—үбэлшье, зуншье һаань—олон зуун хонидоо туугаад лэ, үбһэ ногоотой бэлшээридээ гаргадаг. Тэдэнэр байгаалиин шэрүүн абари ааштай шууд тэмсэсэжэ, хэзээшье сагта илажа шададаг, хэзээшье сагта баатаршалга гаргажа ябадаг, энэ тала дайдын эзэд—геройнууд гээшэл!

Мүнөө Совет орон соомнай түүхэтэ шэнэ мүрысөөн дэлгэржэ байна. Энэ отарын хонишод «коммунистическэ ёһоор ажаллаха, коммунистическэ ёһоор ажаһууха, коммунистическэ ёһоор һуралсаха» гэһэн зорилготой коммунистическэ ажалай бригадын нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө тэмсэнэ. Манай Бурят республикашье Ленинэй орденто Читын областьтой ажахыгаа һалбаран дэбжүүлхын түлөө хэдэн жэлэй туршада мүрысэнэ ха юм. Эхэ оромнай һаяын жэлнүүдтэ һү, тоһо, мяханай хүн бүхэндэ хүртэсын талаар капиталистическэ гүрэнүүдэй эгээл томонь болохо Америкые һаяын жэлнүүдтэ хүсэхын түлөө тэмсэжэ байна.

Бүбэрсэг дэлхэйн түүхэдэ анха түрүүшынхеэ үзэгдэжэ байгаа агууехэ мүрысөөндэ илаха байһыемнай Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин XXI съезд дээрэ баталагдаһан долоон жэлэй түсэб гэршэлнэ. Долоон жэлэй үнгэрхэдэ, манай Эхэ орон дэлхэй дээрэ эгээл баян, эгээл хүсэтэй, эгээл алдартай гүрэн болоод байха. Зэдын үргэн талашье ямараар хубилхаб!—гэһэн һанал бодолнууд эзэлүүдгүй сэдьхэл зүрхые эзэлнэ.

Зураг дээрэ: колхозой түрүүлэгшэ А. Чимитцыренов эрхим хонишон Д-Х. Цыбиковтэй хөөрэлдэжэ байна. А. Бадаевай фото.

...Үдэшын боро харанаар урдамнай хонинной байранууд бүрылдэнэ, тэрэнэй хорой соогуур сакманщигуудай фонарьнууд ялалзана, хонгёо һайхан хоолойтой ямаршье нэгэ хэнэрэй дуулахань сонсотоно:

Тээгэ!
Тээгэ!
Тээгэ!
Урин дулаан болохол даа,
Урgы ногоон ургахал даа,
Уһаша шубуунд ерэхэл даа,
Урагшни дэлбэрхэл даа!

Залуу һаалишанай алдар

Худан голой хоймορто оршодог Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой түб һууринай тээ урдахана, Улааха Аралай хуһа бургааһа модотой сарамай дунда үдэшын боро хараан боломсоор огторгойдо одо мүшэдэй харагдаһандал электрын лампочканууд ялбагад гэлдэшэнэ. Ошоһон ерэһэн аянай хүнүүд тэрэ гэрэл харахадаа, тэндэ юун байдаг юм гэжэ ехээр һонирходог.

Тэндэ тус колхозой үүлтэртэ үнеэдэй томодхогдоһон гүүртэ байдаг. Залуу басаган Галина Сафина гүүртын һаалишанаар хүдэлмэрилжэ эхилһээ оройдоо жэлһээ үлүүтэй болоожо байна. Шадамар бэрхэ, һонор һүбэлгэн басаган байһан тулада һаалишадай ажалай нюусые түргэн таажа, тэрэнние хүдэлмэридөө хэрэглэдэг болоо. Дааһан малаа зоотехническэ заабаринн ёһоор харууһалдаг, эдеэлүүлдэг болонхой. Тиимэһээ тэрэнэй даадаг үнеэд һү орожо, ашаг шэмэ ехээр үгэдэг болоһон байха юм.

Залуу һаалишан Галина Сафина үнгэрһэн жэлдэ үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 1955 литр һү һаажа, аймагай һаалишадай мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлһэн байна.

Үнгэрэгшэ намар ВЛКСМ-эй 40 жэлэй ойтой дашарамдуулан, Галинын ажалдаа амжалта түйлаһан тухайнь комсомолой Хэжэнгын аймкомой эльгээһэн бэшэг тэрэнние тон ехээр баярлуулаа. Галина Сафина энэ жэлдэ бүри ехэ амжалта түйлахаар шиидэнхэй.

Д. Цыжипова.

ПВЗ-гэй хүдэлмэришэдэй тосхон. **Н. Головановай** зураг.

Гүн тужьын дунда...

Гурбан жэлэй саада тээ һэн. Эндэ хүнэй хүлөө табяагүй, бүтүү нарһан тужа байгаа бэлэй. Ангуушан гү, али алирһа жэмэс түүгэшэн энээгүүр ябадаг байһан юм.

Тингэһээр байтар, 1955 онһоо эхилжэ, хүсэтэ техникээр зэбсэглэгдэһэн хүнүүд энэ тайгада бии болоожо захалһан байна. Тэрэ ой соольдогдожо, шэнэ барилганууд олоор бодхоогдожо эхилээ бэлэй. Мүнөө тэрэ тужын дунда Шанталаг горхоной нэрээр нэрлэгдэһэн болбосон тосхонтэй хүдэлмэришэнэй посёлок ургаһхай.

Энэ хадаа манай республикын томохон леспромхозуудай нэгэн—Баргажанай модошодой түб һуурин болонхой. Тус тосхондо 600 гаран зон ажаһууна. Эндэ хүдэлмэришэнэй хоёр дабхар клубай, больницын, нийтын баннин, ОРС-ын магазинай, заһабарилгын-техническэ томохон мастерскойн, модо болбосоруулха цехын байшангууд бодхоогдонхой.

Посёлогынь улам ургана. Энэ оной нэгэдэхи квартал соо Шанталаг һууринда модошодой байха байрын 15 шэнэ гэр ашаглалгада оруулагдаха юм.

Леспромхозой хүдэлмэришэд 1958 онойнгоо түсэб үлүүлэн дүүргэжэ, 19 мянга үлүүтэй кубометр модо түсэбһөө гадуур бэлдэһэн байха юм. Шэнэ, 1959 ондо модо бэлэдхэхэ программаа нилээд нэмэжэ, үнгэрэгшэ жэлэйхиһээ 75 мянган кубометр модон үлүү ехээр бэлэдхэгдэхэ байна.

Энэ шэнэ поселогой ажабайдалдахи шухала события—мүнөө Советскэ дүүдтэ һунгаха һунгуулиин шэнэ участок нээһэн ябадал болоно. Тингэжэ Баргажанай аймагта үнгэрһэн һунгалтаһаа хойшо нэгэ томохон шэнэ һуурин газар бии болобо.

Д. Гыргенов.

Зураг дээрэ: Монголой скульптор Д. Дамдинай хэһэн «ургашан» гэжэ скульптура. **В. Львовой** фото.

Үбэлэй һүүлшын һара

Манай эндэ февраль үбэлэй һүүлшын һара юм. Энэ һара намдуу, сэлмэгшэг байха. Хаа-яа эндэ тэндэ һулагүй саһан орохо. Илангаяа Байгалай урда эрье шадар заримдаа 13—26 милиметр хүрэтэр саһан орошодог. Февральда агаарай температура заримдаа дулаарха, хүйтэрхэ. Тиигэжэ дунда зэргээр 19—23 градус хүйтэн байдаг. Республикын хойто аймагуудта нэгэ бага шангашаг хүйтэн байха. Февраль соо зарим үдэрнүүдтэ хүйтэнэй температура 40—52 градус хүрэдэг байха юм. Тиигэжэ байтар үдэрэй температура дулаанай 1—7 градус болошодог.

Энэ һарада үдэр улам нэмэжэ, һүүл багтань арбаад час шахуу болохо. Дулааржа, гэрэй оройн саһан дуһаалха, наран игааха. Тиимэ үдэрнүүдэй болохолоор уринай ами орожо, шубуухай талэ дайдаар жэргэн жэмбүүрдэхэ. Энэ үедэ гүн саһан байраһаа хүдэлхэгүй, гэбэшье уула хадын энгэр майлаар хайлажа шолбытохо.

Харза уһатай гол горходто үхэр харагшан гэжэ бишыхан шубуун мүльһэн доро үбэлжэдэг. Мүн Ангарай эхинэй хүрэдэггүй уһан соо уһа тамардаг шубууд үбэлэй үедэ байрладаг байха юм. Хура, һойр гэхэ мэтын шубууд энэ үедэ модондо гаража һуугаад, наранда дулаасадаг, элдэб эдеэлсэ бэдэрдэг байна.

Гура, хуурай, буга, хандагай гэхэ мэтын ан уларилай дулаархалаар наруули газарта гарадаг байха юм. Гүрөөһэнэй эбэр энэ үедэ ургана. Баабгайн һойр һэргэдэг гээшэ. Февралиин һүүлээр баабгай гүлгэлдэг байна.

Февральда хэрмэн, үнэгэнэй гүйлдөөн, отон эхилдэг байха юм. Үнэгэд шоно шэнгеэр олоороо ороондо ородог.

Февральда һүнинь хүйтэн байбашье, үдэрынь дулаарха.

Республикын колхозуудта хабарай тарилгада бэлэдхэл түлэг үргэлжэлжэ, үрэһэ хүрэнгэ сэбэрлэхэ, ургаха шанарыень шалгаха, хородохо зэргын хүдэлмэри хэгдэхэ. Саһа багатай газарта мал бэлшээгдэнэ.

Дулаан, саһа багатай үбэл түрүүшын шубууд, тоодог гэхэ мэтэ энэ һарын һүүлээр үзэгдэжэ эхилхэ юм.

И. Котов.

Эхир гурбан басагад

Январиин 29-нэй үглөөгүүр Байгалай загаһашан, „40 лет Октября" колхозой гэшүүн Суворовой бүлэдэ эхир гурбан басагад түрэжэ, ехэ баяр асарба. Зургаан үхибүүтэй байһан Суворовойхи гансада юһэн хүүгэдтэй болобо. Олон үхибүүдэй эхэ Евдокия Иннокентьевна Суворова энээнэй урда тээ—1955 ондо нарайлхадаа эхир хоёр үхибүү түрэһэн байгаа.

Олон үхибүүнэй эхэ Евдокия Иннокентьевнада гүрэн нэгэн дорын туһаламжа болгон 4250 түхэриг үгэһэн, мүн колхозойнь зүгһөө ехэхэн тэдхэмжэ үзүүлэгдэһэн байха юм.

Байкало-Кударын аймагай элүүрые хамгаалха таһаг тэдэ эхир гурбан үхибүүдые медицинскэ харууһалгада абанхай. Тэдэ үхибүүд элүүр энхэ, томо боложо байна.

Я. Бушинов.

ТОБШОХОНООР МЭДЭЭСЭХЭДЭ:

✦ Закаменай аймагай культурын таһаг арад зондо кино харуулха түсэбөө 1958 ондо үлүүлэн дүүргээ һэн.

Б. Доржиев.

✦ Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой (Хори) ангуушан Ринчин Бадмаев агнууриин үнгэрһэн сезондо 100 гаран хэрмэ, арбаад булга, мүн бусад олон ан бариба.

С. Цынгуев.

✦ Кударын аймагай Ждановай нэрэмжэтэ колхоз Дулма Дондоповагай һаалишан боложо хүдэлһөөр 25 жэлэй ойн үдэрые һаяхан тэмдэглэбэ.

Д. Гунчитов.

Хоёр шоно бариба

Курумканай РТС-эй слесарь Николай Колмаков гэгшэ сүлөөтэй сагтаа агнуури хэдэг, теэд олзотойшье бусадаг хүн юм. һүүлэй үедэ нүхэр Колмаков адуу малай хоротон—шонотой тэмсэл хэхэ гэһэн байна. Тиигэжэ шонотой ябадаг газарнуудаар капкан табидаг болоо.

Һаяын нэгэтэ үглөөгүүр Николай Колмаков табиһан капкануудаа эрьехэеэ гараба ха. Нэгэ капкандаа дүтэлжэ ябатарнь, шугы шэбэр соохоо һүртэй муухай эрхирээн шэхэндэ хажараар дуулдаба. Ангуушан юунэй тохёолдохоёо байһые дары ойлгожо, буугаа бэлэн болгоодхибо. Урма зоригтоо абтаһан ангуушан капканда бүри дүтэ ерээд хараба: томо гэгшын үлэгшэн шоно хабшуулдаһан, хоёр хойто хүлөө химэлэн, гал галзуу боложо байба ха. Мэргэн буугай абяан нээржэ, шоно тархяа татангүй тарайшаба...

Буугай абяанай наярха үеэр саанань хүлеэжэ хэбтэһэн эрэ шононь гүйжэ гараад, ябууд дундаа үлэгшэн шоноёо үндэжэ үзөөд, шүдөө ирзайлгажа, ангуушанда һүрэхөөр забдаба. Иимэ олохон арьяатанние «анюулһан» Колмаков заахашье мэгдээгүй. Удаадахяа буудахадаа, уланхадажа ороһон шоные оло алхалуулангүй унагаагаа.

Иигэжэ Николай Колмаков нэгэ үдэр хоёр шоно алаба. Эдэ хоротон дайсадые хюдаһанайнгаа түлөө тэрэ 1000 түхэриг мүнгэн шан абаа. Слесарь Колмаков ажалдаашье түрүү зэргэдэ ябалсахынгаа хажуугаар, сүлөөтэй сагтаа агнуури хэжэ, олон хэрмэ, булгашье, үнэгэ барижа, гүрэндөө тушаадаг юм.

С. Ангабаев.

Загаһа ехээр барина

Кабанскын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз 1958 ондо загаһа бариха жэлэйнгээ түсэб үлүүлэн, 165,5 процент дүүргэһэн байна.

Жэлэйнгээ түсэб амжалтатайгаар дүүргэһэн артелиин загаһашад Коммунистическэ партиингаа ээлжээтэбэшэ XXI съездын нээгдэхэ үдэр хүрэтэр январь һарынгаа түсэб болзорһоонь урид дүүргэһэн байгаа. Тиигээд Александр Адунович Романовай даадаг комсомол-залуушуулай бригада абаһан уялгаяа бодото дээрэнь бэелүүлэн, һарынгаа түсэб январиин 22-то 210 процент дүүргэһэн байна.

Мүнөө эндэхи загаһашад һунгалтын үдэрэй хүндэлэлдэ загаһа бариха кварталайнгаа түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө тэмсэжэ байна.

А. Бусурманов.

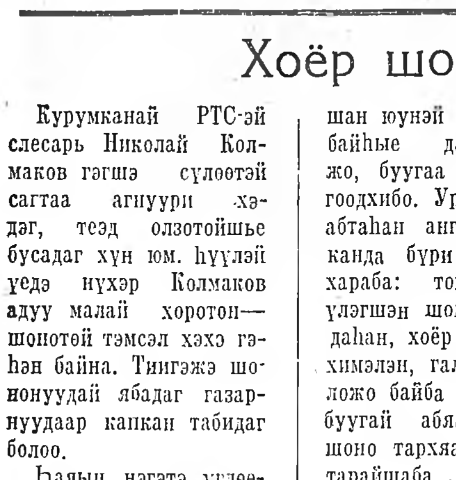

Аха нютаг үзэсхэлэн һайхан газар юм. Тэндэ оройгоороо огторгой эһэлэн орьёл үндэр уула. хаантажа бодоһон эрид эгсэ хабсагай олон. **Зураг дээрэ:** Аха голой эрьедэхи Бурят гол гэжэ байса.

П. Жужаевай фотоэтюд.

Тула миисгэй хоёр

☆

(Үнэн болоһон ушар)

☆ ☆

«Бурят үнэн» газетын хуудаһанда толилогдоһон, «Аха голой эрьедэ» гэжэ А. Шадаевай бэшэһэн зүйлые ехэтэ һонирхон уншажа һуубаб. Үүдэн нээгдэжэ, тушаан болоходоо, шэлүүһэнэй годон малгайгаа һэхэжэ үмдэһэн ангууша Базаржаб үбгэн залуу адуушан Дондог хоёр орожо ерэбэ. «Өө, хаанаһаа тушаалдажа орожо ерэбэт? Таанадай һонирхомоор юумэ уншажа һуугаалби» гээд, үнөөхи Аха голой эрьедэ болоошые уншажа үгэбэб. Үбгэн нээрээшье ехээр һонирхоо. Бага миһэд гээд:

—Үлэгшэн шоно гээшэ байраа урилхадаа амитанай гүзөөн соо нялха гүлгэдөө хээд, ондоо тээшэ зөөдэг юм,—гэжэ багаһаа хойшо оло дуулаһан байнаб. Теэд иимэ ушартай өөрөөшье ушараагүй, хараһаншье хүнтэй золгоогүй агшаб. Хари болоһон ушар мүнөө танһаа дуулаба ха юм биб. Хэн, Шадаев бэшээ гэнэ гүбди. Үнөөхи онтохо суглуулдаг Шадаев бэшэ гү?... Үнихэншье болоо, манай эндэ ябаһан юм. Сэб байса хөөрөөд, саб байса һууха хүн бэлэй. Хамта агнаадшье туршаһан ушар бии юм һэн, —гэжэ энеэн татаад, саашань хөөрэнэ.—Нүхэрни хура буудажа, далиинень хухалаад, тэрэнээ эрьюулжэ, хухархай далиһаань барихада хурань бүтэн даляараа гоожо байһан шуһаяа һэбижэ, һайхан малгай, дэгэлыень улаан бурзан шуһан болгожорхёо бэлэй. Энэ баһал үнэн болоһон ушар байна гээшэ—гэбэ. Үнинэй танил нүхэрэй бэшэһэн һонин ушарые танай уншажа үгэһэн урмада харюу болгон, үнгэрэгшэ зун өөрынгөө нюдөөр хаража, гайхаһан гэлыһэн ушараа хөөрэжэ үгэхэ болобо хаб,—гэбэ.

— Витим голой тохойдо үбһэ сабшажа байһан залуушуулай хажуур сохижо байлсааб. Наратай, һалхигүй тунгалаг үдэр байгаа. Гэнтэ, аажамаар урдажа байһан голой уһан миралзан долгилоод, хэдэнтэ сагаалхижа сэсэрээд, нэгэ томо гэгшын загаһан голой саада бэеын эльгэн дээрэ халюухайдан гарашабал даа. Хараһаар байтарнай хэды хэды гэдэһээрээ сайбаганан тэршэлээд, тиигэһээр хүдэлхэеэ болишобо. Залуушуул юун ха һам, очгосоор ошоод, үхэшэһэн тон томо тула гонзойтор шэрэжэ асарба. Юрэдөө, минии этээрхэдэһэн хүрэжэ захалба. Тиигээд гэдэһыень хахалхадамнай: гэдэһэ, доторынь таһа удара һүршэнхэй байба. Саашань үзэхэдэ: хоёр хэрмэнэй һэе, мүн һаяхан залгигдаһан шара соохор багахан миисгэй гараба. Энээнние харахадаа, гол һүндэлһэн хэрмэ барижа амташаһан тула хорхойнгоо ехэдэ танингүй, тамаржа ябаһан миисгэй амидыгаар залгижа, дотороо онгиро татуулжа үхөө гэжэ тодорхойлообди. Һүүлдэ мэдэхэдэмнай манһаа дээшээ байһан үбһэшэд амһартада ородог, хулууша болоһон тэрэ миисгэй төөрюулхэ зорилгоор хээрэ хаяһан байгаа. Тэрэнь гол гаталжа ябаһаар, тулын олзо болоод, һүүлдэ тулаяа алажа, өөрөөшье үхэһэниинь тэрэ бэлэй.

Энэ хөөрэлдөө аниргүй шагнажа, һонирхожо һууһан Дондог адуушан би нэгэ юумэ хөөрэжэ үгэхэ хүсэлэнтэй байнаб гээд, хоолойгоо заһаад эхилбэ:

— Тула гээшэ амаргүй амитан даа. Үни хада иисэнгиинхид Зазын голдо гүр зүүһэн байгаа ха. Гурбан тула тулажа ерээд, хоёр үдэр соо оронгүй байхадань, хэдэн хүн гүр тээшэ намнаһан байгаа ха. Тэдэ тулануудынь хашагдахадаа хойно хойноһоо гурбуулан гүрэй хаалта дээгүүр харайжа гараад, арилһан юм гэлсэдэг...

Үнэн болоһон, эдэ ушарай ёһоор байгаалида бүришье һонирхолтой юумэн болодог байна. **Ц. Номтоев.**

Ярууна.

ХИЛЫН СААНАҺАА

КПСС-эй XXI съездын материалнууд Болгариин ажалшад шудална

СОФИ, февралиин 13. (ТАСС). КПСС-эй ээлжээтэбэшэ XXI съездын материалнуудые Болгариин ажалшад тон ехээр һонирхоно. Съездын хүдэлмэри тухай Болгариин бүхы газетэнүүд үргэнөөр бэшэдэг байгаа. «СССР-эй арадай ажахые 1959—1965 онуудта хүгжөөхэ даабарита тоонууд» тухай нүхэр Н. С. Хрущевой элидхэлэй тексттэй номые 100 мянган хэһэг тиражтайгаар Болгариин Коммунистическэ партиин хэблэл толилон гаргаа. Партийна гэгээрэлэй системэдэхи кружогууд болон семинарнууд элидхэлые, съездын бусад документнүүдые мүнөө шуд байна.

Партиин городуудай болон гуудай комитедүүд съездын хэбэринүүдээр пропагандистн зорюулан семинарнууд, л нүүдые эмхидхэнэ. КПСС-эй съездын түүхэтэ удхашанарые барилһан статьянуудые газетэ, налнууд толилон гаргана.

КПСС-эй XXI съездын мате нуудые тайлбарилха талаар ро-советскэ хани барисаанай ральна болон нютагай органи нууд, болгаро-советскэ хани саанай Софидахи байшан ех дэлмэри хэнэ.

КНР-эй гүрэнэй статистическэ управлени мэдээсэл

ПЕКИН, февралиин 13. (ТАСС). Январь һарада промышленна үйлэдбэриин тон түргэнөөр хүгжэһэн, мүн Хитадтахи капитальна барилгын түсэбэй ороной түүхэдэ үзэгдөөгүй ехэ хэмжээтэйгээр дүүргэгдэһэн тухай КНР-эй гүрэнэй статистическэ управлениин мэдээсэлые Синьхуа агентство дамжуулаа.

Промышленна бүхы продукциин хэмжээн (гар дархалалгын, мүн арадай коммунануудай промышленностиин продукцигүйгөөр) үнгэрэгшэ жэлэй энэ үеынхидэ орх 93 процентээр нэмээ. 20 пров болон городуудһаа абтаһан м нэй ёһоор, январь соо капита барилгын энэ оной түрүүшын к талай түсэб 31,7 процентээр гэгдээ, ашаа шэрэлгын хэмжээ гэрэгшэ жэлэй тус үеынхидэ доо 87 процентээр, тэрэ тоодо мэр замай—51 процентээр, шо нэ харгын, уһан замай—багса да, хоёр дахин шахуу һэн байна.

Будапештын сүлөөлэгдэһөөр 14 жэл гүйсэб

БУДАПЕШТ, февралиин 13. (ТАСС). Немецко-фашистска булимтарагшадһаа городые советскэ сэрэгүүдэй сүлөөлһөөр 14 жэлэй ойе Венгриин ниислэлэй ажалшад мүнөөдэр тэмдэглээ. 1945 оной февралиин 13-да Будын—Будапештын баруун эрьеын—районуудта дайсанай сэрэгүүд хүсэд бута сохигдоһон юм. Энэ гайхамшагта үдэрэй хүндэлэлдэ зорюулагдаһан баяр ёһололой олон хэмжээ-ябуулганууд үнгэргэгдэжэ, городые сүлөөлхын түлөө ами наһаяа зорюулһан совет сэрэгшэдэй дурасхаалые ажалшад хүндэлэн ёһолһон байна.

Сүлөөрэлгэдэ зорюулагдан, Геллерт хада дээрэ бодхогдоһон мятнигай дэргэдэ мүнөөдэр сэсэ табигдаа. Будапештын парти ниитын организацинууд, предп тинууд болон һургуулинуудай лективүүд сэсэг табилгын ёһоло хабаадалсаа. Советскэ парламе рой памятнигай, Будада бодхо һон бусад памятнигуудай, мүн расхаалай самбарнуудай дэр ниислэлэй ажалшад сэсэгүүдые бяа.

Энэ ойтой дашарамдуулагда Будын хэдэн предприяти, эмхи гаан болон һургуулинуудта ве нүүд, уулзалганууд болоһон ба

Макмилланай Москва ошохоёо байһые Англиин эб найрамдал хамгаалха комитет һайшаана

ЛОНДОН, февралиин 17. (ТАСС). Англиин эб найрамдал хамгаалха комитет премьер-министр Гарольд Макмилланда бэшэг эльгээжэ, тэрэнэй Москва ошохоёо байһыень һайшаагаа. Германиин асуудал шиидхэлгэдэ, Европын сэрэгэй бүлэглэлнүүд боложо хубааралгые усадхалгада энэ ошолго туһалаг ла гэжэ хүсэжэ байһан тухайдаа энэ бэшэг соогоо элишэлэн мэдүүлнэ.

Советскэ гүрэнэй ажал-ябуулагшадтай Макмилланай уулзалга уласхоорондын шахардуу шанга байдалые һайжаруулжа, удаан сагай эб найрамдал тогтоохо зорилготой хэлсээ эхилэлгые түргэдхэхэ бэзэ гэжэ найдажа байһанаа комитет энэ бэшэг соогоо мүн лэ элишэлнэ.

Макмилланай Москва ороходо, буу зэбсэг түхеэрэлгээр хэгдэдэг угаа ехэ гаргашые зайсуулха зорилготой хэлсээн эхилхэ бэзэ гэжэ хүсэһэн бэшэгүүдые премьер нистртэ эльгээхыень лейборист профсоюзна, кооперативна б бусад бүхы организацинуудые рэшэлэн тус тус хүнүүдые ком уряалһан байна.

Энээнтэй дашарамдуулан, эб рамдал хамгаалха комитет х ядерна зэбсэг түхеэрэлгэдэ м бүри ехээр һомолхо тухай Англ правительствын һаяхан гарга шиидхэбэриие буруушааһан б Юуб гэхэдэ, энэ ушар Англ өөрынь бүрин бүтэн байха ябал да аюултай байна бшуу. Ядер зэбсэг туршалгые болюулха т асуудалаар Женевэдэ боложо һан хэлсээндэ хабаададаг Англ түлөөлэгшын нэрэ дээрэ 4 м гаран бэшэг ороо. Иимэ турша нуудые болюулха тухай хэлсээ талхын тулада бүхы юумэ хэхы Англиин түлөөлэгшэһөө англии эриһэн юм гэжэ комитет мэдээ

Алжиртахи байдал

ПАРИЖ, февралиин 13. (ТАСС). Алжирта Франциин сэрэгүүдэй, мүн Алжирай национально-сүлөөрэлгын армиин отрядуудай хоорондо дайн байлдаан болоһоор. Алжир Тунис хоёрой хоорондохи хилэ дээрэ үсэгэлдэр шанга байлдаан болоо.

Франциин сэрэгэй сүүдүүд национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөндэ хабаадагшадые хашадаг хэһээдэг зангаараа. Алжирай 24 патриодые саазалан алаха гэһэн шиидхэбэри Оранай сэрэгэй трибунал үсэгэлдэр гаргаһан байна. Үшөө 11 алжирайхид бүхы наһан соогоо каторгын хүдэлмэридэ ябахаар шиидхэгдээ.

Алжиртахи байдалай хойноһоо Франциин демократическа олониитэ ехэ сошордонгёор ажаглан хаража байна.

«Юманите» газетэ иигэжэ б нэ: Алжиртахи дай үргэлжэл хэ гээ һаа шэнэ хүсэ эль хэ хэрэгтэй болохо байна. Алжи мүнөө байһан табан зуу мян солдат үшөөл «дутамаг» гэлд Премьер-министр Дебре гэгшын жирта ошоходонь, шэнэ хүсэнүү нэмэжэ эльгээхэ эрилтэ дах хэгдэһэн байгаа.

Алжирта сэрэгэй-фашистска мөөнэй болоһонһоо хойшо үнгэр арба һарын турша соо тэнд байдал улам шангадаа гэжэ « берасьон» газетэ онсолон тэм лэнэ. Алжир тээшэ шэнэ хүсэн эльгээгдэжэл байна. Тэндэ эб н рамдал тогтоогоогүй һаа, Алжи «экономическа талаар хүгжөө элдэб проектнүүдһээ ямаршье гарахагүй байһанда «Либерасьо газетэ анхарал хандуулна.

П. И. Чайковскиин нэрэмжэтэ фестиваль

ЛОНДОН, февралиин 13. (ТАСС). Февралиин 13-най үдэшэ Лондоной Ройял фестивал-холл гэжэ концертнэ зал соо П. И. Чайковскиин нэрэмжэтэ фестиваль эхилээ. Тэрээндэ советскэ хүгжэмэй искусствын түлөөлэгшэд хабаадана.

Советскэ скрипач Леонид Коган Америкын дирижер Ульям Стайнбергын хүтэлбэрилдэг Лондоной филармониин оркестрэй аялган доро ородой агуухэ композиторай хэдэн зохёолнуудые түрүүшын концертын үедэ гүйсэдхэжэ, ехээр һонирхогдоо.

Советскэ скрипачын шадабарида Англиин хүгжэм шэнжэлэгшэд нөөдэр үндэр сэгнэлтэ үгөө.

П. И. Чайковскиин нэрэмж фестиваль февралиин 26 хүрэ үргэлжэлхэ. Тэрээндэ Леонид ганһаа гадна, советскэ дириж нууд Константин Иванов, Кир Кондрашин, пианист Эмиль лельс, виолончелист Мстислав Р тропович, СССР-эй Гүрэнэй театрын солистка Галина Виш ская хабаадалсаха юм.

Редакторай орло
С. БАЛЬЖИНИМА

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора—46-32, зам. редактора—32-74, отв. секретаря—27-37, отделов партийной жизни —34-05, экономики—47-59, пропаганды и местной информации—35-14, культуры и быта—24-74, писем трудящихся 40-49, отдел переводов, корректорская—35-95, бухгалтерия—37-32. Для междугородных переговоров—16.

Н00964. Типография Министерства культуры Бурятской АССР. Зак. № 4784.